

LAGER, POST &
SERVICEARBEJDERNES FORBUND

Akt.nr. 40

SENDT PR. BUD
Folketinget, Christiansborg
Justitsministeren
1240 København K.

Jmt.mdt.

MRS 2006

J.nr.: 06-200/BH

24. marts 2006

Uopfordret hørings svar til Lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v., og lov om luftfart

Vedlagt ovennævnte hørings svar, som vi venligst skal anmode om videresendes til Folketinget i forbindelse med lovforslagets fremsendelse.

Venlig hilsen

Bjarne Høpner
Orna Boye

Lager, Post &
Servicearbejdernes Forbund

Faglig afdeling
Rantzaugade 58
2200 Kbh N
tlf 35 35 35 47
fax 35 35 19 21

Faglig afdeling
Vibevej 31
2400 Kbh. NV
tlf 38 14 77 00
fax 38 14 77 01

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005NR.730-0246

Uopfordret høringsvar til

Lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v., og lov om luftfart

Lager, Post & Servicearbejdernes Forbund (LPSF) ønsker hermed at udtrykke betænkelighed over for de punkter i de nye forslag til terrorforebyggelse, som vi frygter kan begrænse vores retssikkerhed.

En sikkerhed der burde være grundlæggende i vores samfund.

LPSF vil her fremhæve enkelte emner i lovpakken, som vi synes er betænkelige samt tilføje generelle betragtninger.

Samtidig vil vi bemærke, at det i det hele taget er dybt betænkeligt, at de grundlæggende rettigheder i vores samfund kan sættes til side af politiet, hvis de vurderer, at det måtte være nødvendigt.

Vores demokrati er jo netop kendetegnet ved, at vi er sikret disse rettigheder.

Efterforskning af terror

I anbefaling nr. 9 og nr. 10 åbnes der mulighed for, at PET får yderligere beføjelser til at kunne hente personlige oplysninger fra forskellige myndigheder uden retskendelse.

Selvom justitsministeren vurderer, at der er den nødvendige mulighed i den nuværende lovgivning, anbefaler hun alligevel at følge udvalgets anbefalinger.

Ministeren er dog ikke enig i udvalgets anbefaling nr. 12 om, at politiet skal have yderligere muligheder for at pålægge de forskellige myndigheder ikke at informere mistænkte.

Det er der nemlig allerede mulighed for i dag, hvis politiet i forlængelse af nr. 9 og nr. 10 har vurderet, at det var nødvendigt at hente disse informationer.

Det gør blot anbefaling nr. 9 og 10 mere betænkelige.

Retskendelse

I dag skal politiet indhente retskendelse for hvert enkelt kommunikationsmiddel og hvert enkelt telefonnummer, der ønskes overvåget. Med den "flerhed af kommunikationsmidler" en person råder over, anbefales det, at kendelsen nu skal omfatte selve personen og dennes omgangskreds (f.eks. dennes arbejdsplads!).

Udvalget og ministeren anser det for bureaukratisk, at der i dag skal skaffes særskilte kendelser på aflytning af telefoner tilhørende mistænkte familie og arbejdsgivere.

Efter LPSFs opfattelse kan det vel betragtes som et grundlæggende retsprincip, at politiet skal skaffe disse kendelser.

Justitsministeren anfører i kommentaren til anbefaling 26 og 27, at "i hvert fald på terrorområdet" kan der være anledning til denne ændring af bestemmelsen. Vendingen "i hvert fald" er yderst betænkelig set i lyset af de store beføjelser, PET pludselig får.

Der burde meget nøje beskrives, i hvilke situationer det skulle være muligt.

Den nuværende bestemmelse garanterer dog et minimum af retssikkerhed for de mistænkte.

Med den nye bestemmelse er der risiko for, at de grundlæggende rettigheder for mistænkte og deres omgivelser er sat ud af spil

Selvom en retskendelse efterfølgende skal indhentes, er dette ofte en ren formalitet.

Flerhed af kommunikationsmidler

Lovforslaget udstyrer politiet med nye beføjelser til at - uden retskendelse - gribe ind i kommunikationen (breve, tele, IT mv.) mellem borgere.

I den nuværende lovgivning skal der indhentes en retskendelse, dog ikke såfremt formålet dermed forspildes. Ifølge retsplejeloven skal politiet indhente en retskendelse inden 24 timer, efter indgrebet har fundet sted.

Hvis denne mulighed overføres til IT-teknologierne, og da disses anvendelsesmuligheder er ganske mangfoldige, indebærer forslaget derfor en betydelig udvidelse af politiets muligheder for at trænge dybere ind i vores privatliv, end politiet hidtil har haft mulighed for.

Retssikkerheden

Anbefalingerne og lovforslaget forholder sig kun overfladisk til de mistænktes retssikkerhed. Forsvareren skal informeres om de kendelser, politiet indhenter, men samtidig anbefales det af arbejdsgruppen, "at retten efter anmodning fra politiet kan bestemme, at reglerne om forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt fraviges, hvis det er påkrævet af hensyn til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder".

Retssikkerheden for borgere, der er sigtet eller anklaget af en statslig myndighed, er en grundlæggende del af vores demokrati.

Det er et alvorligt princip at give køb på.

De fleste forslag handler mere om at undgå det bureaukrati, der er forbundet med at skulle til domstolene. Derved sættes den demokratiske kontrol sættes ud af kraft.

Står vi over for risikoen for en alvorlig terrorhandling, kan domstolene i forvejen arbejde hurtigt. Vores samfund har i forvejen råd og mulighed til at bruge de ressourcer, der burde være nødvendige for at sikre vores retssikkerhed og samtidig agere over for de trusler, der måtte komme

Internationalt arbejde

Vores internationale arbejde i LPSF bringer os måske tæt på organisationer, som andre vurderer er tæt på "såkaldte" terrorbevægelser. LPSF samarbejder med fagbevægelser verden over i forhold til at give indsigt og forståelse for forhandlinger, aftaler og skabe demokrati i det hele taget. Ofte i lande som har haft diktatur, er et diktatur, har været eller er i krig osv.

Skulle vores indsats for at hjælpe med at indføre fred og demokrati rundt i verden betyde, at vores egne demokratiske rettigheder kan sættes ud af spil?

En indsats som er anerkendt i såvel folketinget som verden over.

(Palæstina, El Salvador, Sydafrika, Cuba, Vietnam, Mozambique, Nicaragua, Colombia, Guatemala, Filipinerne)

Generelle bemærkninger:

Det er for LPSF betænkeligt, at terrorbegrebet bruges i så bred en definition, at alle borger i princippet kan sigtes og dømmes efter de forskellige paragrafer. Alene en sigtelse, hvorefter man først efter års retssag afgør, at det alligevel ikke var efter terrorloven, sigtelsen skulle rejses, gør borgerne angst og nervøs.

Som fagbevægelse bruger vore medlemmer ofte de demokratiske rettigheder til yderste konsekvens f.eks. konfliktretten – ovenstående kan give store beføjelser for politiet ved f.eks. en generalstrejke. Selvom der i bemærkninger til første terrorpakke står, at dette ikke er møntet på fagbevægelsen, så er det ikke bemærkningerne en lokal byretsdommer ser på under en sigtelse men udelukkende lovtæksten.

Det er bekymrende, at såvel lovgivningen som de nye forslag er så brede i definitionerne, at den i princippet kan bruges overalt. Det anbefales at bruge lejligheden med de nye forslag at gennemgå loven grundigt, skabe klarhed i lovgivningen og indsnævre definitionen af terror, så loven ikke rammer de forkerte.

Vi skal venligst anmode om, at høringsvaret videresendes til Folketinget i forbindelse med lovforslagets fremsendelse.

Lager, Post & Servicearbejdernes Forbund v/Bjarne Høpner

Jmt. modt.

24 MRS. 2006

Akt.nr. 41

DANSK RETSPOLITISK FORENING

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Helle Hübertz Krogsøe
Slotholmsgade 10
1216 København K

den 23. marts 2005

Vedrørende Justitsministeriets høringsbrev (sags nr. 2005-730-0246) om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov m luffart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme m.v.).

Idet der henvises til vedhæftede udtalelse, skal Dansk Retspolitisk Forening (DRF) generelt bemærke følgende, der også vedrører de øvrige høringer vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af terrorisme:

DRF finder det nødvendigt at påpege, at der ikke i det foreliggende – hverken høringsmaterialet eller i øvrigt – ses at være grund til at iværksætte så vidtgående indgreb i borgernes retssikkerhed, som de forelagte forslag er udtryk for. Der er tale om en række forslag, der indebærer brud med hidtidige danske principper og traditioner på det retspolitiske område. DRF skal da også henviser til at det, såvel i det tværministerielle udvalgs redegørelse vedrørende initiativer til terrorbekæmpelse m.v. som regeringens handlingsplan mod terrorisme er anført, at der intet foreligger der angiver, at den hidtil gældende lovgivning m.v. har været – eller er – utilstrækkelig - til at varetage en effektiv terrorforebyggelse og -bekæmpelse.

Efter DRFs opfattelse har en del af de fremsatte forslag udgangspunkt i en overdreven frygt for terrorhandlinger. Selvom nogle af dem har udgangspunkt i Danmarks folkeretlige forpligtelser i henhold til en række konventioner, som Danmark har tiltrådt (men som ikke alle endnu er trådt i kraft), er andre af forslagene videregående.

Der ses ikke at være nogen grund til, at Danmark skal gå videre med nykriminaliseringer og kontrolforanstaltninger end de øvrige lande i disse

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2006 NR. 730-0246

1

konventionssystemer.

De af forslagene, der har karakter af tekniske justeringer og opdatering af lovgivning m.v., har DRF intet at indvende imod, men det er foreningens opfattelse, at især en del af de retsplejemæssige bestemmelser m.v. i de her omhandlede forslag går videre end påkrævet og rimeligt.

De allerede vedtagne lovændringer i den tidligere "anti-terrorpakke" indeholder efter DRFs opfattelse en række nyskabelser, der forringer borgernes civile rettigheder, uden at skabe nogen væsentlig øget sikkerhed. Flere af de dengang vedtagne forslag gik videre end nødvendiggjort af Danmarks internationale forpligtelser, uden noget påviseligt konkret behov herfor og uden en tilstrækkelig argumentation..

Både ved disse ændringer og ved de nu fremsatte forslag er der tale om en øgning af kontrollen med borgerne, der i betænkelig grad bringer Danmark nærmere et overvågningssamfund med til dels hemmelig retspleje og med efterretningstjenester uden tilstrækkelig folkelig kontrol.

Der er i en række tilfælde foreslået en begrænset domstolskontrol, men dels er denne ofte uden reelt indhold, alene basere på overholdelse af visse formelle spilleregler, dels er begrænsningerne til dels gennemhullet af undtagelser for tilfælde "hvor det må antages, at øjemedet forspildes", hvis ikke indgrebene kan udføres uden forudgående retlig tilladelse. De foreslåede kauteler heroverfor (efterfølgende retlig behandling, evt. med indberetning fra retten til justitsministeriet) er efter DRFs opfattelse utilstrækkelige.

Idet der i øvrigt henvises til de medfølgende udtalelser, skal DRF henstille, at der vises den størst mulige tilbageholdenhed med de foreslåede lovændringer, således at disse begrænses til, hvad der må anses for konventionsretligt nødvendigt.

På vegne af DRF,

Jørgen Jepsen,
Bestyrelsesmedlem

Sekretariat c/o Advokat Bjørn Elmquist, H.C. Andersens Boulevard 11, 1, 1553 Kbh. V
Tlf 33 14 14 33, FAX 33 14 14 32, www.retspolitik.dk

D A N S K R E T S P O L I T I S K F O R E N I N G

den 23. marts 2006

HØRINGSUDTALELSE

fra

Dansk Retspolitisk Forening

Vedr. Justitsministeriets høring om forslag til udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.) (ad j. nr. 2005-730-0246).

På vegne af Dansk Retspolitisk Forening (DRF) skal vi hermed fremkomme med nedenstående udtalelse til de tilsendte lovændringsforslag:

1. Generelt:

1.1. Dansk Retspolitisk Forening (DRF) skal *indledningsvist* bemærke, at de foreliggende lovudkast generelt intensiverer overvågningen af borgernes færden samt letter adgangen til at indsamle, registrere og videregive oplysninger. Frygten for terrorisme skaber i betydeligt omfang en meget diffus målgruppe for politiets forebyggende og efterforskningsmæssige aktiviteter. Dette indebærer, at der vil blive indsamlet store mængder data, der i langt de fleste tilfælde intet afslører og isoleret set alene kan berette om borgernes fuldt lovlige og velbegrundede gøremål, men som anbragt i forskellige sammenhænge kan skabe mistanke om terroristiske hensigter.

DRF finder videre, at lovudkastene næppe vil kunne bidrage til en øget sikkerhed ved at forebygge eller opklare terroristiske handlinger udover, hvad politiet allerede i gældende lovgivning har mulighed for. Uforudsigeligheden i valg af terror-mål og terror-metoder vil løbende stille skærpede krav til nye efterforskningsmetoder, således at der permanent vil være et pres for nye og stærke beføjelser. Terrorbekæmpelse ad denne vej synes således kun i meget begrænset omfang farbar.

1.2. DRF kan på den anden side tiltræde en modernisering og ajourføring af visse efterforskningsredskaber med det formål at holde trit med den teknologiske udvikling.

1.3. Generelt skal foreningen videre bemærke, at det forekommer uheldigt, at bestemmelser om videregivelse af fortrolige oplysninger er placeret i tre love henholdsvis forvaltningsloven, persondataloven og retsplejeloven. Der bør foreligge særlige grunde til, at sådanne bestemmelser ikke kan læses i den generelle lovgivning, der regulerer videregivelse af oplysninger mellem forvaltningsmyndigheder. Optages de nye bestemmelser i forvaltningsloven og persondataloven tilvejebringes en større overskuelighed. Foreningen skal derfor foreslå, at såvel den eksisterende bestemmelse i retsplejelovens § 115b som den foreslåede nye bestemmelse i samme lovs § 110a henføres til disse love, hvor de efter foreningens opfattelse systematisk naturligt kan placeres.

2. Vedrørende de enkelte forslag:

2.1. Udkastets § 1. nr. 1 – forslag til ny § 110 a i Rpl.

Stk 1. Indsættelse af hjemmel til, at PET an videregive oplysninger til FE "i det omfang, videregivelsen kan have betydning for varetagelse af tjenestens opgaver".

DRF finder, at en sådan bestemmelse set i lyset af formålet med efterretningstjenesternes virksomhed ikke forekommer unaturlig. Det må imidlertid påpeges, at et sådant samarbejde må kræve, at kontrolmekanismerne med efterretningstjenesternes virksomhed skærpes betydeligt.

Stk.2: hjemmel til, at PET kan indhente oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder ...”i det omfang, oplysningerne kan have betydning for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13”.

DRF finder det problematisk, at der åbnes adgang til overførelse af ikke nærmere definerede oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder blot med en henvisning til Efterretningstjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitler 12 og 13. Dette understreges yderligere af de i Straffelovrådets Betænkning foreslåede nye og ganske uklare bestemmelser i straffelovens §§ 114-114e.

Da det er den afgivende forvaltningsmyndighed, der skal tage stilling til, hvorvidt videregivelsen er lovlig, bør det som minimumskrav fastlægges, at oplysningerne skal have en særlig konkret og kvalificeret betydning for efterretningstjenestens opgavevaretagelse. Endvidere bør kravet i forvaltningslovens § 28 opretholdes også på dette område, så videregivelse af oplysninger kun må ske, hvis hensynet til efterretningstjenestens interesse i oplysningerne klart overstiger hensynet til den enkelte berørte person.

Da der ikke er tale om specifikt afgrænsede oplysninger, og da der tilsyneladende ikke gælder krav om interesseafvejning efter forvaltningslovens § 28, åbnes for en nærmest ubegrænset overførelse af såvel fortrolige som ikke-fortrolige oplysninger fra enhver forvaltningsmyndighed til Politiets Efterretningstjeneste. Tilmed svækkes grundsætningen i forvaltningslovens § 32, idet netop den vage henvisning til varetagelse af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af de nævnte forbrydelser nærmest fritager efterretningstjenesten fra at foretage en vurdering af den konkrete relevans af de ønskede oplysninger.

Et formaliseret samarbejde mellem PET og FE vil ikke harmonere med det særskilt fremsatte forslag om overførelsen af store dele af det Nationale Efterforsknings Center (NEC) fra Politiet til PET, idet statsadvokaten skal have delvis indseende med PETs arbejde. Det er således uklart, om statsadvokaten fremover skal kunne kontrollere materialet fra FE.

Desuden rejser det forventede tætte samarbejde mellem PET og FE spørgsmålet om effektiviteten af kontrollen med de hemmelige tjenester.

DRF finder ikke, at en annonceret ny affattelse af retningslinierne for Wambergudvalgets arbejde kan bøde på dette forhold. Reelt betyder tavshedspligten for medlemmerne af folketingets kontroludvalg, at denne kontrol er stort set ikke-eksisterende. Dersom kontroludvalgets medlemmer får kendskab til ulovligheder, magtmisbrug eller andre uregelmæssigheder kan det på grund af tavshedspligten ikke drøfte problemerne med deres respektive folketingsgrupper og for at rejse en folketingsdebat, f.eks. med et dagsordensforslag. Den eneste mulighed er at fremsætte en kritik i selve udvalget – hvilket klart gør den parlamentariske kontrol med efterretningstjenesterne illusorisk.

2.2. Forslagets nr. 4.

Indsættelse af et nyt stk. 2 i Rpl. § 783, vedr. telefonaflytning ved efterforskning af sager om overtrædelse af strfl. Kap. 12 eller 13. Fremover skal der i rettens kendelse om telefonaflytning i stedet for telefonnumre kunne anføres den person, indgrebet angår.

Det er ikke klart, hvorledes denne beføjelse nærmere skal udmøntes i praksis – f.eks. hvis den mistænkte låner telefoner af bekendte mv. Dette forslag virker ikke gennemtænkt.

Også bestemmelsen om domstolskontrol med anvendelsen af de foreslåede beføjelser. Politiet skal efter bestemmelsen snarest muligt inden udløbet af det tidsrum, inden for hvilket aflytningen kan foretages underrette retten om de telefonnumre, som er blevet aflyttet, samt om "de bestemte grunde, der er til at antage, at der fra de pågældende telefonnumre gives meddelelser til eller fra den mistænkte". Retten underretter den beskikkede advokat, der herefter kan indbringe spørgsmålet om lovligheden af aflytningen for retten, der træffer afgørelse ved kendelse.

"Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet".

Denne efterfølgende domstolskontrol forekommer ligeledes utilstrækkelig, ligesom forslaget intet siger om, hvad konsekvensen af en evt. indberetning til Justitsministeriet kan gå ud på.

Forslaget giver DRF anledning til den generelle bemærkning, at domstolskontrollen ofte i realiteten vil være en illusion. Ifølge fhv. landsdommer Holger Kallehaug (interview i Information den 25/2 2006) kan dommeren blot påse, at det formelle er i orden, men mistanken kan dommeren reelt ikke kontrollere. "Han må stole på sin intuition." Finder dommeren det formelle grundlag utilstrækkeligt, ". bliver repræsentanten for politiet sendt hjem for at lave anmodningen om, og så får de tilladelsen." I praksis får politiet næsten altid medhold. Således viser politiets egne opgørelser, at man i perioden 2000-2004 anmodede om indgreb i meddelelshemmeligheden 11 709 gange og kun fået afslag i 82 tilfælde.

Dette rejser spørgsmålet om tilvejebringelse af en adækvat statistik over indgreb i meddelelshemmeligheden og en nærmere undersøgelse af dommernes begrundelser. Disse er imidlertid som oftest ganske korte og intetsigende.

DRF har rejst spørgsmålet om en mere dækkende og detaljeret retsplejestatistik over for Justitsministeriet, der imidlertid har afvist at efterkomme anmodningen. Gives der nu nye muligheder for – til dels hemmelige – indgreb, bliver det så meget desto vigtigere at følge udviklingen i praksis.

At retten og politiet i visse tilfælde skal kunne undlade at underrette mistænkte/sigtede og endog vedkommendes advokat om sådanne indgreb, gør kun risikoen for en voksende og ukontrolleret hemmelig efterforskningsvirksomhed og retspleje endnu større.

2.3. Ad nr. 6. teleobservation

Politiets indhentelse af oplysninger fra udbydere af telenet eller teletjenester vedrørende lokaliseringen af en mobiltelefon, der antages at benyttes af en mistænkt ... "hvis indgrebet antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i et år og 6 måneder eller derover".

Forslaget ses ikke umiddelbart at have noget med terrorbekæmpelse at gøre. Det indebærer en vidtgående udbredelse af det kontrollerede område, idet der med den anførte strafferamme kan være tale om i virkeligheden ganske banale lovovertrædelser.

DRF anbefaler derfor, at dette forslag udgår.

2.4. Ad § 1, nr. 8. Forslag til ny rpl. § 791 c, der giver politiet hjemmel til at forstyrre eller afbryde telekommunikation i et område ("jamming")

Hjemmel er betinget af, at indgrebet skal forebygge, "at der i det pågældende område vil blive begået en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, samt at indgrebet kan betegnes som proportionalt.

Også her kræves retskendelse. Igen er der imidlertid indsat en undtagelsesbestemmelse for tilfælde, hvor "øjemedet" ellers ville forspildes. I så henseende skal der ske efterfølgende forelæggelse for retten til godkendelse og evt. opretholdelse. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke have været foretaget, skal retten give meddelelse til Justitsministeriet. Der foreligger intet om, hvilke konsekvenser en evt. sådan indberetning kan tænkes at få. Der bør føres statistik over sådanne indgreb, der bør forelægges folketinget med nærmere redegørelse for de pågældende situationer og konsekvenser.

Der er tale om nok så uklare og vage betingelser for indgreb af denne art, f.eks. mht. områdets udstrækning, tidsrum, mistankens grundlag m.v. Desuden vil indgreb af denne art kunne have ganske alvorlige konsekvenser for almenheden i det pågældende område – f.eks. ved behov for tilkaldelse af ambulance eller anden nødhjælp.

Det ses ikke sandsynliggjort, at der er behov for den pågældende bestemmelse.

2.5. Ad udkastets § 2, Nr. 1 – vedr. lov om forbud mod tv-overvågning.

(Forslag til ny § 4a om, at politiet kan henstille til offentlige myndigheder og private at udnytte deres adgang til at foretage tv-overvågning i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Bestemmelsen forekommer overflødig, da Politiet indenfor rammerne af retsplejelovens § 108 allerede i dag besidder mulighederne for at komme med henstillinger. Forslaget forekommer videre uheldigt set ud fra den synsvinkel, at det kan opfattes som om politiet udstyres med en særlig kvalificeret ret til at henstille uden, at dette har en retlig konsekvens.

DRF mener, at bestemmelsen bør udgå.

Et forslag til en ny § 4b indebærer, at politiet kan meddele offentlige myndigheder eller private, som foretager eller planlægger at foretage tv-overvågning efter gældende lovgivning, pålæg med hensyn til kvaliteten af optagelser af billeder på videobånd, film eller lignende samt mht. opbevaringen af sådanne optagelser.

DRF har ingen indvending imod, at kvalitet mv. kan kræves forbedret, men finder at hele denne del af forslagene lægger op til en øget overvågning, der indebærer uheldige indgreb i den frie bevægelse i det offentlige rum.

2.6. Ad udkastets § 3 Forslag til ny bestemmelse i luftfartsloven § 148a om udlevering af passager- og besætningsoplysninger fra luftfartsselskaber):

Hvad der ovenfor er anført om udlevering af oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder, gælder i et vist omfang også forslagens bestemmelser om udlevering af passager- og besætningsoplysninger fra luftfartsselskaber. Kriterierne forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitler 12 og 13 forekommer så vage, at enhver begæring om udlevering af de anførte oplysninger må antages at fastsætte en helt ureflekteret pligt.

Det kan betvivles, at bestemmelsen kan have nogen nævneværdig effekt på forebyggelse og efterforskning af terrorhandlinger, da personer, der er indblandet i sådanne handlinger eller forberedelse hertil, næppe overfor luftfartsselskaber vil optræde under eget navn, men formentlig benytte sig af mange forskellige identiteter.

Det forekommer i øvrigt uforståeligt, at andre transportører f.eks. skibe ikke er omfattet af pligten til udlevering af passagerlister og oplysninger om besætninger.

DRF finder, at den eksisterende adgang til at pålægge luftfartsselskaber en editionspligt ikke bør udvides.

På vegne af DRF,

Bjørn Elmquist
Formand

Jørgen Jepsen
Bestyrelsesmedlem

Jmt. mødt.

24 MRS. 2006

Akt.nr. 42

DANSK RETSPOLITISK FORENING

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Helle Hübertz Krogsøe
Slotholmsgade 10
1216 København K

den 23. marts 2005

Vedrørende Justitsministeriets høringsbrev (sags nr. 2005-793-0026) om Straffelovrådets betænkning om det strafferetlige værn mod terrorisme, samt om udkast til lovbestemmelser vedrørende ændringer i udleveringsloven

Idet der henvises til de to vedhæftede udtalelser, skal Dansk Retspolitisk Forening (DRF) generelt bemærke følgende, der også vedrører de øvrige høringer vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af terrorisme:

DRF finder det nødvendigt at påpege, at der ikke i det foreliggende – hverken høringsmaterialet eller i øvrigt – ses at være grund til at iværksætte så vidtgående indgreb i borgernes retssikkerhed, som de forelagte forslag er udtryk for. Der er tale om en række forslag, der indebærer brud med hidtidige dansk principper og traditioner på det retspolitiske område. DRF skal da også henvise til at det, såvel i det tværministerielle udvalgs redegørelse vedrørende initiativer til terrorbekæmpelse m.v. som regeringens handlingsplan mod terrorisme er anført, at der intet foreligger der angiver, at den hidtil gældende lovgivning m.v. har været – eller er – utilstrækkelig - til at varetage en effektiv terrorforebyggelse og -bekæmpelse.

Efter DRFs opfattelse har en del af de fremsatte forslag udgangspunkt i en overdreven frygt for terrorhandlinger. Selvom nogle af dem har udgangspunkt i Danmarks folkeretlige forpligtelser i henhold til en række konventioner, som Danmark har tiltrådt (men som ikke alle endnu er trådt i kraft), er andre af forslagene videregående.

Der ses ikke at være nogen grund til, at Danmark skal gå videre med nykriminaliseringer og kontrolforanstaltninger end de øvrige lande i disse

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

1

konventionssystemer.

De af forslagene, der har karakter af tekniske justeringer og opdatering af lovgivning m.v., har DRF intet at indvende imod, men det er foreningens opfattelse, at især en del af de retsplejemæssige bestemmelser m.v. i de her omhandlede forslag går videre end påkrævet og rimeligt.

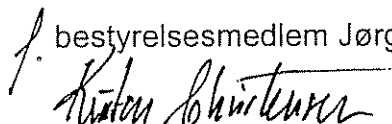
De allerede vedtagne lovændringer i den tidligere "anti-terrorpakke" indeholder efter DRFs opfattelse en række nyskabelser, der forringer borgernes civile rettigheder, uden at skabe nogen væsentlig øget sikkerhed. Flere af de dengang vedtagne forslag gik videre end nødvendiggjort af Danmarks internationale forpligtelser, uden noget påviseligt konkret behov herfor og uden en tilstrækkelig argumentation..

Både ved disse ændringer og ved de nu fremsatte forslag er der tale om en øgning af kontrollen med borgerne, der i betænkelig grad bringer Danmark nærmere et overvågningssamfund med til dels hemmelig retspleje og med efterretningstjenester uden tilstrækkelig folkelig kontrol.

Der er i en række tilfælde foreslået en begrænset domstolskontrol, men dels er denne ofte uden reelt indhold, alene basere på overholdelse af visse formelle spilleregler, dels er begrænsningerne til dels gennemhullet af undtagelser for tilfælde "hvor det må antages, at øjemedet forspildes", hvis ikke indgrebene kan udføres uden forudgående retlig tilladelse. De foreslåede kauteler heroverfor (efterfølgende retlig behandling, evt. med indberetning fra retten til justitsministeriet) er efter DRFs opfattelse utilstrækkelige.

Idet der i øvrigt henvises til de medfølgende udtalelser, skal DRF henstille, at der vises den størst mulige tilbageholdenhed med de foreslåede lovændringer, således at disse begrænses til, hvad der må anses for konventionsretligt nødvendigt.

På vegne af DRF,

bestyrelsesmedlem Jørgen Jepsen

Sekretariat c/o Advokat Bjørn Elmquist, H.C. Andersens Boulevard 11, 1., 1553 Kbh V

Tlf 33 14 14 33, FAX 33 14 14 32, www.retspolitik.dk

D A N S K R E T S P O L I T I S K F O R E N I N G

den 23. marts 2006

HØRINGSUDTALELSE

fra

Dansk Retspolitisk Forening

Vedr. Justitsministeriets høring om Straffelovrådets betænkning om det strafferetlige værn mod terrorisme (med forslag til anti-terrorlovgivning) (ad j.nr. 2005-793-0026 – del 1 af 2).

På vegne af Dansk Retspolitisk Forening (DRF) skal vi hermed fremkomme med nedenstående udtalelse til den tilsendte betænkning:

1. Generelt

1.1. Straffelovrådets udtalelse lægger sig tæt op ad Justitsministeriets overvejelser som fremsat i to notater, der har været sendt til Retsudvalget, men som ikke findes i høringsmaterialet. Man må gå ud fra, at de væsentligste dele er citeret i Straffelovrådets betænkning. Rådet har især beskæftiget sig med, i hvilket omfang en række konventioner, som Danmark har tiltrådt, kræver ændringer i dansk (straffe-) lovgivning.

1.2. Rådet har dog også svaret på, om det ser grund til andre straffelovsændringer end de af Justitsministeriet omtalte. Det finder rådet ikke anledning til (kap. 4, s. 50-51¹).

1.3. Specielt bemærkes, at Rådet ikke ser noget behov for en selvstændig kriminalisering af modtagelse af økonomiske midler fra en terrororganisation, idet man finder de eksisterende bestemmelser tilstrækkelige.

1.4. Rådet finder kun behov for nogle få ændringer som følge af de nævnte konventioner – de allerfleste indføres i kap. 13 i tilslutning til de for nylig vedtagne antiterrorbestemmelser i § 114 ff. som nye §§ 114a-e.

1.5. Dog foreslås også en ny formulering af en § 192b til gennemførelse af strafbarheden omkring omgang med nukleart materiale, idet man på enkelte punkter finder den gældende § 183 utilstrækkelig (se nedenfor).

1.6. På enkelte punkter går Rådet dog videre end krævet af konventionerne og Europarådets anti-terrorafgørelse. Nemlig ved at ville kriminalisere den, der lader sig hverve og den, der lader sig oplære (træne mv.) til terror. I § 192b indføres desuden en straf for uagtsomhed, hvilket også er videregående.

1.7. Endelig bemærkes, at Rådets flertal går imod Vagn Greves mindretalsudtalelse, der peger på risikoen for usikkerhed og udvidelse af det strafbare område via et mere bredt forsøgs- og medvirkensbegreb end sædvanligt i dansk ret.

¹ De anførte sidetal henviser i det følgende til Straffelovrådets betænkning i den anførte udgave

På denne baggrund foreslår VG, at forsætskravene skærpes i de bestemmelser, der omfatter handlinger, der ligger langt fra de fuldbyrdede "terror-handlinger", herunder særligt forslagene til nye §§ 114c (om straf for hvervning (stk. 1. og stk. 2.) og for at lade sig hverve (stk. 3) samt § 114d (om oplæring/træning til terrorhandlinger, stk 1 og stk. 2)

DRF er enig med Vagn Greve i hans forslag om skærpede forsætskrav (hensigt) u h. t. de pågældende bestemmelsers vidtgående anvendelsesområde – på handlinger, der kan have en ganske upåfaldende og i visse tilfælde endog lovlig karakter, jfr nærmere nedenfor ad de enkelte bestemmelser.

2. Vedrørende de enkelte forslag til lovændringer (de øvrige overvejelser udelades bemærkes:

2.1. Den "tungeste" del af forslagene findes i en ny formulering af § 114a, der foreskriver forhøjede strafferammer (forhøjelse med indtil det halve) i visse tilfælde, hvor der er tale om en række særligt kvalificerede overtrædelser af en blandet række konventioner, som Danmark har tiltrådt. Det drejer sig om i forvejen kriminaliserede handlinger i forbindelse med konventioner om følgende emner.

Nr. 1. Flykapring m.v.

Nr. 2. Forbrydelser mod internationale organisationer og deres repræsentanter

Nr. 3. Gidseltagning

Nr. 4. Fysisk beskyttelse af nukleare materialer

Nr. 5. Ulovlige handlinger mod søfartssikkerheden og platforme fastgjort til kontinentalsoklen)

Nr. 6. Konventionen vedr. bekæmpelse af terrorbombninger imod offentlige faciliteter m.v.

I denne forbindelse kræver konventionen, at der også straffes for forsøg og medvirken til en af de nævnte forbrydelser, således at en person medvirker til, at en gruppe personer, der handler med et fælles formål, begår en eller flere af de nævnte forbrydelser. Denne medvirken skal være forsættlig og skal enten foretages i den hensigt at fremme gruppens generelle virksomhed eller formål eller foretages med viden om, at gruppen har til hensigt at begå den eller de pågældende lovovertrædelser.

Det anføres i Straffelovrådets bemærkninger, at indføjelser af § 114a i kapitel 13 (der herefter foreslås tillagt en bredere overskrift, således at "terrorhandlinger" inddrages) vil have den afledede effekt, at området for straffelovens § 136, stk. 2 (om straf for billigelse af forbrydelser), udvides, så den fremover (med bøde eller fængsel indtil 2 år) tillige rammer den, der udtrykkeligt billiger handlinger omfattet af (den nye) § 114a

Hermed vil der således blive foretaget yderligere et indgreb i ytringsfriheden, hvilket ikke forekommer at stemme overens med regeringens, især statsministerens forsvar for en robust ytringsfrihed i Danmark.

I øvrigt anføres det i straffelovrådets overvejelser, at forslaget alene skal omfatte handlinger, der efter Europarådskonventionen skal anses for terrorhandlinger, og som ikke allerede er omfattet af § 114, og blot etablerer sidestruerammer med forhøjet straf for forbrydelser af særlig alvorlig karakter med angivelse af kriterier herfor, hvorimod der ikke er tale om egentlige nykriminaliseringer.

2.2. Forslagene til nye §§ 114b, c, d, og e – henholdsvis om økonomisk støtte m.v., om hvervning, om oplæring til terrorhandlinger og lignende samt "fremme i øvrigt" af sådanne handlinger – omfatter handlinger, hvor der ikke kan straffes efter den gældende § 114 eller den foreslåede § 114a, idet der ikke er forsæt til at forsøge og/eller medvirke til at begå *konkretiserede* handlinger (i så fald skal der nemlig straffes efter § 114). Er der forsæt til ikke-konkretiserede handlinger (er der f.eks. kun

tale om økonomisk støtte til en terrorgruppe som sådan, falder det ind under den foreslåede (nye) § 114b -se bemærkningerne til lovforslaget s. 61).

2.3. Forslaget til ny § 114b (økonomisk støtte) svarer til gældende § 114a, men er i forhold til denne udvidet således, at den også omfatter fremme af enkeltpersoners virksomhed. Men en tilføjelse af en henvisning til den foreslåede nye § 114a indebærer, at det e.o. tillige kan være strafbart at yde økonomisk støtte m.v. til en person, gruppe m.v., der begår *eller har til hensigt at begå* (vor kursivering) handlinger som omtalt i § 114a.

Udtrykket "har til hensigt at begå..." indebærer i sig selv en række tvivlsspørgsmål om forsættet – herunder om, hvilke subjektive forhold der kræves mht. bedømmelsen af gerningsmandens viden/formodning om en evt. sådan "hensigt", der jo altså her handler om ikke-konkretiserede handlinger.

Dette er et generelt problem i formuleringerne af en række af de øvrige bestemmelser i denne gruppe. Dermed understreges nødvendigheden af at stille særlige krav til det relevante forsæt, specielt i en bestemmelse som den her foreslåede § 114b med dens udvidede medvirkensbegreb

Justitsministeriet påpeger (s. 26), at hensigten med terrorfinansierings-konventionen er at ramme en personkreds, hvis medvirkenshandling ligger fjern fra den konkrete terrorhandling. Dennes artikel 2, stk. 5 litra c omfatter således en person, der medvirker til, at en gruppe personer, der handler med fælles formål, indsamler midler til brug for terrorhandling. "Der kan således blive tale om at straffe en person, der i relation til den konkrete terrorhandling kan være medvirkende i tredje eller fjerde led "(jfr. bemærkningerne til den gældende bestemmelse). Da Justitsministeriet ikke mener, at denne form for medvirken altid vil være omfattet af straffelovens § 23 eller den nye § 114a, foreslås således den særlige bestemmelse i § 114b, der omhandler netop denne fjernere form for medvirken til *terrorfinansiering* (og altså ikke blot egentlige *terrorhandlinger*). Som eksempel på bestemmelsens anvendelsesområde nævnes professionel, generel rådgivning til en terrororganisation, der ikke direkte angår en konkret terrorhandling.

DRF finder, at der hermed sker en udvidelse af medvirkensbegrebet, der går ud over, hvad der er gængs i dansk ret og dermed frembyder så betydelige principielle betænkeligheder, at den ikke bør gennemføres.

2.4. Forslaget til ny § 114c (om hvervning)

Stk. 1 (hvervning til at begå eller fremme overtrædelse af § 114 eller 114a) og stk. 2 (hvervning ad § 114b, terrorfinansiering) er begrundet med henvisning til Europarådskonventionen om forebyggelse af terrorisme f.s.v. angår hvervning til handlinger som omtalt i § 114a og b. Stk. 1, handler om hvervning til at begå eller fremme mv. terrorhandlinger (fængsel indtil 10 år, evt. indtil 16 år ved særligt skærpende omstændigheder), stk. 2 om hvervning til "terrorfinansiering" (§ 114b - fængsel indtil 6 år).

Der foreligger her en konventionsbestemt kriminaliseringspligt. Denne pligt omfatter dog ikke fastsættelsen af strafferammen, der her er sat meget højt.

Derimod er der ingen konventionsmæssig forpligtelse til – som i forslaget til § 114c, stk. 3 (fængsel indtil 6 år) -at kriminalisere det at lade sig hverve (den hvervede) eller lade sig oplære/træne til at begå terrorhandlinger (jfr. § 114 og § 114a).

Straffelovrådet anfører, at når man alligevel foreslår disse kriminaliseringer, er det dels fordi "det forekommer naturligt" (når man nu kriminaliser selve hververen), dels at det er i tråd med ønsket om "et fremskudt værn" imod terrorisme.

Her foreligger et klart eksempel på, hvordan terrorfrygten giver sig udslag i en nykriminalisering. DRF finder, at denne bestemmelse bør udgå.

Det anføres videre i bemærkningerne (s. 62), at hvis der f.eks. er tale om at lade sig hverve et konkret indsamlings- eller støtteprojekt, vil der kunne straffes efter straffelovens § 114b, jfr. § 21 smh. med § 23.

"Hvervning" vil i øvrigt kunne omfatte hvervning til at begå handlinger, til at fremme handlinger eller til at tilslutte sig en gruppe mv. for at fremme, at gruppen eller sammenslutningen begår (terror-)handling. Det anføres (s. 63), at forbrydelserne efter § 114c, stk. 1 og stk. 2 fuldbyrdes, når en person "er blevet hvervet" (et noget uklart tidspunkt). Forbrydelsen "at lade sig hverve" efter stk. 3 er fuldbyrdet, når en person har accepteret at ville begå handlinger af den pågældende beskaffenhed, f.eks. en eller flere ikke-konkretiserede bombesprængninger (eller handlinger vedr. terrorfinansiering efter stk. 2).

Som bestemmelsen er udformet, er der ikke mulighed for tilbagetræden fra forsøg, kun evt. for strafnedsættelse.

Det anføres, at hververen subjektivt skal have forsæt til alle led i gernings-indholdet, herunder til, at den hvervede skal begå eller fremme terrorhandlinger og evt. bidrage til, at en gruppe han tilslutter sig begår sådanne handlinger.

I sine indledende bemærkninger anfører Straffelovrådet (s. 22), at man finder det rigtigst, at kriminaliseringspligten efter Europarådskonventionen "opfyldes således, at de terrorhandlinger, som det skal være strafbart at hverve og oplære til, ikke er begrænset til handlinger begået med terrorforsæt".

Rådet finder dog, at en række af disse handlinger ikke bør kunne straffes med fængsel på indtil livstid, når de ikke er begået med terrorforsæt. Til gengæld mener man, at der kan forekomme tilfælde, hvor hvervning og oplæring til at begå sådanne handlinger bør kunne straffes strengere end udførelsen af selve handlingen.

DRF finder, at dette er en betydelig udstrækning af det strafbares område, og at det foreslåede forsætskrav i realiteten ikke indebærer en tilstrækkelig begrænsning heri, jfr. nedenfor.

2.5. Ad forslaget til ny § 114d – om oplæring, træning mv. til foretagelse af terrorhandlinger (stk. 1, jfr. § 114 og 114a) eller til "terrorfinansiering" (stk. 2, jfr. § 114b i forslaget).

Stk. 1 kriminaliserer træning, instruktion eller oplæring i "terrorhandlinger" (§ 114 og 114a -fængsel -indtil 10 år -indtil 16 år ved særligt skærpende omstændigheder, f.eks. systematisk/organiseret virksomhed) "med viden om, at personer har til hensigt at anvende færdighederne til dette formål."

Tilsvarende oplæring/træning med henblik på at begå eller fremme terrorfinansiering straffes efter stk. 2 med fængsel indtil 6 år med tilsvarende krav til forsættet (viden). Endelig indføres i stk. 3 en ikke-konventionskrævet kriminalisering af den, der lader sig oplære, træne m.v. til overtrædelse af § 114 eller 114a (men altså ikke § 114b – terrorfinansiering)

2.6. Forslaget til ny § 114e er en "opsamlingsbestemmelse", der straffer (med fængsel i indtil 6 år) den "som i øvrigt fremmer virksomheden for en person, en gruppe el-

ler en sammenslutning, der har til hensigt at begå handlinger omfattet af § 114, 114a, 114b, 114c, eller 114d”

Også her er der blot tale om "almindeligt" forsætskrav for gerningsmanden, dvs. formentlig også omfattende dolus eventualis.

Netop problemerne ved dette forsætskrav giver anledning til kritik.

I så henseende finder et mindretal (Vagn Greve, s. 23, jfr. s. 28-30), generelt, at de foreslåede bestemmelser i (nye) §§ 114b -114 - bør forbeholdes tilfælde, hvor der foreligger kvalificeret forsæt (hensigt)

VG henviser herved til, at dansk ret har "verdens mest omfattende forsætsområde" Endvidere er det efter dansk ret muligt at anvende den fulde strafferamme for fuldbrydet forbrydelse på *forsøg*.

Desuden har dansk ret et særdeles omfattende *medvirkensbegreb*, og det er muligt at anvende den fulde strafferamme på alle medvirkende. "Disse regler betyder, at dansk ret vil få et betydeligt større kriminaliseret område end andre lande". Endvidere er i dansk ret de subjektive krav blevet slækket i løbet af straffelovens gyldighedstid, og eventualitetsforsættet har fået en meget bredere anvendelse end man antog på blot ganske få år siden. ...

"Sådanne meget betydelige udvidelser af det kriminaliserede område i forhold til det, som direkte fremgår af ordlyden, er særligt problematiske, når man skubber det strafferetlige værn langt ud fra den egentlige skadestilføjelse og kriminaliserer ganske dagligdags handlinger. Der er ikke mindst ved kriminaliseringen af upåfaldende handlinger et åbenbart behov for til gengæld at sikre sig, at den subjektive dækning (graden af forsæt) viser, at den pågældende persons adfærd er strafværdig" (s. 28)

Straffelovrådet anfører (s. 27f.o.), at de folkeretlige pligter, som Europarådskonventionen og de foreslåede bestemmelser tilsigter at opfylde, kan forstås således, at de ikke indebærer krav om forsæt omfattende alle forsætsgrader. Når flertallet alligevel vil fastholde det almindelige forsætskrav (og altså ikke kræve hensigt), begrundes man dette med, "at der er tale om bistand til alvorlige forbrydelser af almenfarlig karakter" og et krav om hensigt "ville også indebære en fravigelse af den måde, hvorpå man normalt har implementeret tilsvarende bestemmelser om tilregnelser i internationale konventioner".

DRF vil derfor anbefale, at det af Greve foreslåede hensigtskrav indføres i forslagene til de nye §§ 114b-e.

VG anfører endvidere, at der ikke er anført noget argument for, at Danmark gennem de foreslåede regler ... skal kriminalisere et langt videre område, end formentlig alle andre lande gør det. En sådan videregående kriminalisering er ganske vist ikke folkeretsstridig eller EU-stridig, men ... "sådanne udvidelser kan give problemer i forbindelse med fastlæggelsen af en folkeretsmæssig jurisdiktion for danske domstole. Dette gælder såvel ved spørgsmål om dobbelt strafbarhed som ved anvendelsen af universaljurisdiktion." (s. 30).

DRF er enig med Vagn Greve i de anførte betænkeligheder og finder ikke flertallets argumentation overbevisende, men tværtimod reelt indholdsløs. Der ses ikke nogen overbevisende grund til, at Danmark skal gå videre i sin kriminalisering end de øvrige lande, der deltager i de pågældende konventioner.

Ved udformningen af konventionsteksterne har en række internationale eksperter taget stilling til kriminaliseringsbehovet, og det må anses for udslag af en til dels irratio-

nel terrorangst, når det foreslås, at Danmark skal gå videre i så henseende end vore konventionspartnere. Der ses ikke at være grundlag herfor hverken i et særligt trusselsbillede for Danmarks vedkommende eller i lovtekniske forhold.

DRF finder desuden, at de foreslåede bestemmelser omfatter ganske vidtgående kriminaliseringer med et til dels ubestemt indhold, jfr. herved også Jørn Vestergaards kritik af de senest vedtagne anti-terror-bestemmelser (se Tidsskrift for Kriminalret, 2006, s. 1-8), der også påpeger den meget vidtgående fastlæggelse af strafferammer

2.7. Øvrige forslag:

2.7.1. DRF har ikke bemærkninger til de fremsatte forslag vedrørende dels konsekvensændringer, dels ændring af strfl s § 183, stk. 2, om at sidestille kapring af offshore-anlæg med kapring af bl.a. skibe.

2.7.2. Fsv angår forslaget om indføjelse af en ny § 192 b til gennemførelse af artikel 2 i FN's konvention om nuklear terrorisme anføres det i bemærkningerne til lovforslaget (s. 70), at bestemmelsen rækker videre end art. 2, bl.a. derved, at der ud over besiddelse medtages modtagelse, overdragelse og ændring af radioaktive stoffer. DRF har ingen bemærkninger heril.

På DRF's vegne,

Bjørn Elmquist
Formand

Jørgen Jepsen
Bestyrelsesmedlem

D A N S K R E T S P O L I T I S K F O R E N I N G

den 23. marts 2006

HØRINGSUDTALELSE

fra

Dansk Retspolitisk Forening

Vedr. Justitsministeriets høring om forslag til udkast til lovbestemmelser vedrørende ændringer i udleveringsloven (ad j. nr. 2005-793-0026 – del 2 af 2)

På vegne af Dansk Retspolitisk Forening (DRF) skal vi hermed fremkomme med nedenstående udtalelse til det tilsendte lovændringsforslag.

Ad udkastets § x, nr. 1:

Forslaget indebærer en ændring af udleveringslovens § 5, stk. 1 således at handlinger omfattet af artikel 6 og 7 (om henholdsvis rekruttering til at begå terrorhandlinger og om oplæring til at begå sådanne handlinger) og af § 9 om forsøg og medvirken, jfr. § 5 (om offentlig opfordring til at begå terrorhandlinger) i den europæiske konvention om Bekæmpelse af terrorisme samt artikel 2, jfr. artikel 1 i FN-konventionen til bekæmpelse af nuklear terrorisme fremover ikke kan anses for en politisk forbrydelse for hvilken der kan nægtes udlevering.

Der kan altså herefter ikke nægtes udlevering for (gerningsmandsvirksomhed, forsøg på og medvirken til) rekruttering og oplæring til terrorvirksomhed med henvisning til, at der er tale om en politisk forbrydelse.

Det anføres i bemærkningerne, at der ikke i øvrigt tilsigtes ændringer i anvendelsesområdet i udleveringslovens § 5, stk. 3.

Forslaget må ses i sammenhæng med de samtidig fremsatte forslag til ændringer i straffeloven (ny § 114c og d) mfl. om straf for rekruttering og oplæring til terrorvirksomhed.

*DRF har ingen indvending imod den foreslåede ændring. Man har herved taget i betragtning, at de gældende undtagelsesregler, der tillader nægtelse af udlevering i særlige tilfælde (udlændingelovens § 6 om risiko for politisk forfølgelse, tortur m.v. i det anmodende land, § 7 om humanitære hensyn samt §§ 8 og 9 om princippet *ne bis in idem*, og om forældelse) fortsat opretholdes, ligesom udlevering betinges af, at en eventuel dødsstraf for den pågældende handling ikke fuldbyrdes.*

Endvidere kan man til træde forslagets nr. 2 (tilføjelse af nyt stk. 4 til udleveringslovens § 5), hvorved det tydeliggøres, at der i medfør af Europarådets konvention om forebyggelse af terrorisme ikke består en ubetinget pligt til udlevering for en politisk forbrydelse, når handlingen er omfattet af konventionens artikel 5 (om offentlig opfordring til at begå en terrorhandling) eller forsøg eller medvirken hertil, (jfr. § 9), sådan som det er tilfældet, hvis handlingen er omfattet af konventionens artikel 6 eller 7.

Der kan således være mulighed for at anse en overtrædelse af artikel 5 som en politisk forbrydelse, der kan begrunde nægtelse af udlevering i særlige tilfælde. Det anføres hertil (bemærkningerne s 15), at der mes formuleringen "særlige tilfælde" sigtes

til, ae en offentlig opfordring til at begå en terrorhandling *som udgangspunkt* må antages ikke at være en politisk forbrydelse, *med mindre der er holdepunkter for det modsatte*.

Herved åbnes således trods alt en sikkerhedsventil.

Ad forslagets § xx – om ikrafttræden.

Ifølge denne bestemmelse finder loven (kun)anvendelse på anmodninger om udlevering for overtrædelser efter Europarådets konvention om forebyggelse af terrorisme, henholdsvis FN-konventionen om bekæmpelse af nuklear terrorisme, der fremsættes efter, at den pågældende konvention er trådt i kraft mellem Danmark og vedkommende fremmede stat.

Denne bestemmelse er foreslået for at undgå, at der i en periode, hvor konventionerne endnu ikke er trådt i kraft kunne ske udlevering i videre omfang end Danmark er konventionsmæssigt forpligtet til. Justitsministeriet finder det i denne forbindelse rettest, at Danmark udnytter forbeholdsadgangen i henhold til Europarådets konventions § 20, stk. 1 og stk. 2 i relation til handlinger omfattet af artikel 5 og artikel 9, jfr. art 5

Det anføres hertil:

"baggrunden herfor er, at genstanden for denne forbrydelse er gerningsmandens ytringer, og at en vurdering heraf har at gøre med ytringsfrihedens udstrækning. Det anses i denne forbindelse ikke for hensigtsmæssigt på forhånd at afskære de danske myndigheder fra i en konkret situation at anse en overtrædelse af konventionens artikel 5 eller artikel 9, jfr. artikel 5, for en politisk forbrydelse"

DRF kan bifalde Justitsministeriets hensyntagen til ytringsfriheden i denne forbindelse

På vegne af DRF,

Bjørn Elmquist
Formand

Jørgen Jepsen
Bestyrelsesmedlem

Akt.nr. 43

Jmt. Mdt.

24 MRS. 2006

Returadresse: Regulatorisk Afdeling, Nørregade 21, 0900 København C, B 216

Justitsministeriet
Lovafdelingen, Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

OVERBRAGT

24. marts 2006
1572-0004/9
mholm

Høring vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven m.fl. (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.)

Ved brev af 1. marts 2006 har Justitsministeriet anmodet TDC om bemærkninger til ovennævnte udkast til lovforslag.

Det kan i den anledning oplyses, at TDC fuldt ud tilslutter sig høringssvaret afgivet af Telekommunikationsindustrien i Danmark (TI)

Venlig hilsen

Jens Hauge
Vicedirektør

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

TDC A/S
Nørregade 21
0900 København C
Tlf 33 43 77 77
Fax 33 43 77 19

Regulatorisk Afdeling
Nørregade 21
0900 København C
Tlf 33 43 73 20
Fax 33 43 76 79

Internet:
www.tdc.dk
E-mail:
jhau@tdc.dk

Justitsministeriet
Lovafdelingen, Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Jmt. Mdt.
24 MRS. 2006

24. marts 2006
IMT/SUP

OVERBRINGES

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

Høring vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven m.fl. (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.)

Ved brev af 1. marts 2006 har Justitsministeriet anmodet brancheforeningen Telekommunikationsindustrien om bemærkninger til ovennævnte udkast til lovforslag. I den anledning vender Telekommunikationsindustrien i Danmark (herefter TI) hermed tilbage.

TI har følgende overordnede bemærkninger til udkastet til lovforslag:

- For så vidt angår de dele af udkastet til lovforslag, som vedrører teleområdet er det TI's opfattelse, at udkastet er misvisende, da det baserer sig på en fejlagtig opfattelse af de tekniske muligheder for observation i mobilnet. Dette beror formentlig på, at branchen ikke forud har været inddraget.
- Der eksisterer allerede metoder til teleobservation, som anvendes af politiet i et veletableret samarbejde med udbyderne. TI er uforstående overfor, at der foreslås hjemmel til at pålægge teleudbyderne at udføre efterforskningsmæssige opgaver, som politiet i dag varetager.
- Udkastet til lovforslag henviser til samtidige og senere ændringer af anden lovgivning, herunder ændringer i telekonkurrenceloven. TI finder, at ukoordinerede udkast til lovændringer som led i terrorbekæmpelse skaber en ganske u hensigtsmæssig uigennemsigthed med hensyn til de øgede forpligtelser, der pålægges telesektoren. TI finder derfor den anvendte fremgangsmåde kritisabel og anmoder om, at lovændringerne i anledning af regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse fremlægges samlet, herunder i en samlet offentlig høring forinden de enkelte lovforslag fremsættes i Folketinget.

TI har følgende konkrete bemærkninger til udkastet til lovforslag:

A: Ad ændring af retsplejelovens § 791 a (teleobservation)

De foreslåede nye bestemmelser indeholder dels hjemmel for politiet til at foretage teleobservation (stk. 5), dels hjemmel som pålægger teleudbyderne at bistå politiet ved gennemførelse af teleobservation (stk. 6).

TI har følgende bemærkninger til de foreslåede nye bestemmelser om teleobservation:

1. Lovudkastets henvisning til regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse og den bagvedliggende embedsmandsrapport (anbefaling 30) – lokalisering af tændt eller aktiv mobiltelefon

I pkt. 4.2 i lovudkastets almindelige bemærkninger (udkastets side 50-51) henvises til anbefaling 30 i regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse og den bagvedliggende embedsmandsrapport fra den tværministerielle arbejdsgruppe om terrorbekæmpelse.

I lovudkastet (side 50) er følgende citeret fra embedsmandsrapporten:

”... den nuværende teknik inden for mobiltelefoni giver mulighed for, at man via mastepositioner kan stedfæste, hvor en tændt mobiltelefon befinder sig, uanset om mobiltelefonen faktisk benyttes til kommunikation.”

Endvidere er i lovudkastet (side 51) følgende refereret fra regeringens handlingsplan:

”... at ikke alle udbyderes net i dag er indrettet således, at et sådant indgreb (udlevering af oplysning om, hvilke master en tændt mobiltelefon er i forbindelse med) teknisk er muligt” (vor tilføjelse).

TI ønsker at gøre opmærksom på, at der IKKE foreligger teknisk mulighed for at stedfæste en tændt mobiltelefon, som ikke er aktivt kommunikerende. Det er kun muligt via mastepositioner at stedfæste en tændt mobiltelefon, når denne aktivt benyttes til kommunikation. Den internationale GSM- og UMTS-standarder, som udgør grundlaget for mobiloperatørernes opbygning af mobilnettene, indeholder således ikke tekniske løsninger og specifikationer, som indebærer løbende registreringer af, hvor en tændt men ikke aktiv mobiltelefon befinder sig. Det er en grundlæggende forudsætning for mobilnettens funktion, at stedfæstelse kun finder sted, når kendskab til positionen er nødvendig for mobilnettet, herunder i forbindelse med aktiv transmission til eller fra mobiltelefonen. For den gode ordens skyld kan det dog oplyses, at hvis mobiltelefonen bevæger sig ind i et nyt overordnet område i mobilnettet ved et

skift til ny celle/masteposition, vil der i nettet ske en registrering af bevægelsen – en såkaldt opdatering - uanset om der sker en aktiv kommunikation. Sådanne overordnede områder i mobilnettene er dog arealmæssigt meget store. Der henvises til vedlagte **bilag** med en nøjere teknisk redegørelse.

Den citerede omtale fra embedsmandsrapporten om, at den nuværende teknik indenfor mobiltelefoni giver mulighed for stedfæstelse af en tændt mobiltelefon, som ikke benyttes til kommunikation, er således ukorrekt. TI bemærker i den forbindelse at embedsmandsrapporten ikke indeholder nogen form for dokumentation for den påståede teknik. TI har i øvrigt tidligere overfor repræsentanter for Justitsministeriet og VTU-ministeriet mundtligt redegjort for denne fejl i embedsmandsrapporten i forbindelse med møderækken i VTU-ministeriets tekniske arbejdsgruppe, som i januar 2006 drøftede anbefaling 15, 17, 18 og 25.

TI stiller sig endvidere uforstående overfor den citerede omtale fra regeringens handlingsplan om, at ”ikke alle udbyderes net er i dag indrettet, så det omtalte indgreb teknisk kan lade sig gøre”. Der er således ingen eksempler på, at mobilnet er indrettet, så oplysning om hvilke master en tændt mobiltelefon er i forbindelse med, kan gives – medmindre der sker aktiv kommunikation eller et skift af overordnet område.

Som det fremgår ovenfor, kan kravet i anbefaling 30 om, at teleudbydere – på baggrund af en observationskendelse - skal forpligtes til at udlevere oplysning om, hvilke master en tændt mobiltelefon er i forbindelse med, kun opfyldes ved at skabe kommunikation mod den mistænkte tændte mobiltelefon, jf. den i dag benyttede løsning, som er omtalt nedenfor i pkt. 3.

Den foreslåede ændring af retsplejeloven er således baseret på et misvisende grundlag, som kan blive yderligere belyst, når den forudsatte analyse af handlingsplanens pkt. 30 er gennemført (jf. nedenfor pkt. 5).

TI anmoder på baggrund af ovenstående om at enhver omtale i udkastet om at pålægge teleudbyderne forpligtelse til at udlevere oplysninger til politiet om, hvilke mobiltelefonmaster en tændt mobiltelefon er i forbindelse med, udgår. De pågældende steder i udkastet (på side 50, 51, 52, 56 og 90) kan det i stedet anføres, at teleudbyderne forpligtes til at udlevere (1) oplysninger til politiet om, hvilke mobiltelefonmaster en aktivt kommunikerende mobiltelefon er i forbindelse med, herunder telefoner, der modtager tavse sms'er, samt (2) oplysninger om skift mellem overordnede områder for en mobiltelefon, der ikke er aktivt kommunikerende.

Det bemærkes, at den foreslåede lovtæst til den nye § 791 a, stk. 5 alene omtaler ”lokalisering af en mobiltelefon, der antages at benyttes af en mistænkt” (vor fremhævelse). Hvis det i lovforslagsbemærkningerne præciseres, at der med ”benyttes” forstås, at mobiltelefonen er i brug (aktivt kommunikerende) eller

skifter overordnet område, har TI ikke bemærkninger til den forslåede formulering af den nye § 791 a, stk. 5.

2. Lovudkastets forslag til definition af teleobservation – oplysning om afstand fra mobilmasten

Begrebet ”teleobservation” er i lovudkastets særlige bemærkninger til den nye § 791 a, stk. 5 (udkastets side 90) foreslået defineret således:

”Ved teleobservation forstås indhentelse af oplysninger, der gør det muligt løbende at stedfæste en mobiltelefon. Det vil navnlig dreje sig om oplysninger om, hvilke mobiltelefonmaster den pågældende mobiltelefon er i forbindelse med ved opdateringer, hvilken celle der er anvendt ved opdateringen, samt i hvilken afstand fra masten mobiltelefonen befinder sig ved opdatering”.

Forslaget til definitionen er også gengivet i udkastets almindelige bemærkninger på side 51 nederst og side 52 øverst.

En kendelse om (tele)observation har hidtil givet politiet mulighed for at få udleveret lokaliseringsdata i form af oplysning om hvilke master/celler, der er anvendt under en aktiv kommunikation, jf. nedenfor pkt. 3.

Udlevering af oplysninger om i hvilken afstand fra masten en mobiltelefon befinder sig, jf. den citerede foreslåede definition, er ikke en teknisk mulighed, som i dag er tilgængelig som standardløsning i de danske mobilnet i forbindelse med sporingsydelser til politiet. Måling af delay til indikation af afstand kan alene gøres tilgængeligt via særlige ydelser, der videregiver informationen i tjenesteforvaltningen, og sådanne oplysninger forefindes derfor ikke blandt de trafik- og lokaliseringsdata, som indløber og videregives i forbindelse med en sporing af en kunde, der ikke benytter sådanne ydelser, der i øvrigt ikke udbydes i dag.

Der findes derfor heller ikke eksempler på, at politiet har fået udleveret oplysninger om afstand fra masten, i forbindelse med hidtidige (tele)observationskendelser.¹ Dette følger også af den i udkastet til lovforslag omtalte Højesteretskendelse (side 49), hvoraf det fremgår at de udleverede oplysninger om celle-ID i den konkrete sag ikke kunne stedfæste en persons færden så præcist, at den kunne lokaliseres til en bolig eller andre husrum. Dette er også baggrunden for, at de hidtidige observationskendelser er sket i henhold til retsplejelovens § 791 a, stk. 2 og ikke stk. 3.

¹ For den gode ordens skyld bemærkes, at mobiludbyderne i nødretstilfælde (herunder ved selvmordstrusler) bistår politiet med mere nøjagtige positionsangivelser af en tændt mobiltelefon (sporing ved hjælp af krydspejling). Dette kræver imidlertid, at de involverede mobiltelefonmaster (celler) afbrydes fuldstændig i en kort periode. Sådant afbrydelse af masten medfører at samtlige igangværende samtaler på masten/cellen afbrydes. Denne løsning kan derfor naturligvis kun benyttes i nødretstilfælde.

Markedet – herunder det internationale marked - har ikke hidtil efterspurgt produkter til sporing for politiet, som nødvendiggør brug af oplysninger om afstanden mellem mobiltelefonen og masten. Leverandørerne af mobilcentraler (Nokia og Ericsson) har derfor ikke udviklet funktioner og software, som muliggør registrering af sådanne oplysninger. Særlige danske krav om sådanne funktioner vil derfor både være særdeles dyre i udviklingsomkostninger, ligesom leverandørerne ikke vil opprioritere udvikling af funktioner, som alene kræves i Danmark. Konsekvenserne af særlige danske krav til oplysninger fra mobilnettene, som ikke kendes fra andre og langt større markeder, vil derfor indebære større omkostninger for danske udbydere af mobilnet, samt forsinkelser ved enhver fremtidig opdatering af de danske mobilnet i forbindelse med fremkomsten af nye faciliteter til styring af nettene. Begge dele vil være til ugunst for såvel de danske mobiltelefonkunder som de danske udbydere af mobilnet.

Spørgsmålet om ”i hvilken afstand fra masten mobiltelefonen befinder sig” er heller ikke nævnt i regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse eller i den bagvedliggende embedsmandsrapport.

TI stiller sig derfor uforstående overfor hvorfor ”afstand fra masten” er nævnt i den foreslåede definition af teleobservation i udkastet til lovforslagets bemærkninger, og på baggrund af de ovenfor skitserede store ulemper forbundet med et sådant krav, anmoder TI derfor om, at omtalen af mobiltelefonens afstand fra mobilmasten udgår af lovforslagsbemærkningerne.

I definitionen sondres i øvrigt mellem hvilke master en mobiltelefon er i forbindelse med og hvilken celle, der er anvendt ved opdateringen. Som det fremgår af det vedlagte tekniske bilag, er der tre celler/antenner på hver mast. Ved oplysning om, hvilken celle, der er anvendt opnås derfor også oplysning om hvilken mast der er anvendt. Definitionen kan derfor forenkles. Begrebet ”opdatering” kan tillige give anledning til forvirring, hvorfor TI foreslår, at dette begreb udgår af definitionen.

TI foreslår på baggrund af ovenstående, at definitionen af teleobservation i stedet for at henvise til de tre uhensigtsmæssige eksempler (master, celler og afstand) henviser til den fælleseuropæiske definition af lokaliseringsdata, som findes i direktiv 2002/58 om databaseskyttelse inden for elektronisk kommunikation, og som er gengivet i bkg. nr. 638 af 20. juni 2005 om udbud af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (§ 2, stk. 4), og som lyder ”ved lokaliseringsdata forstås data, som behandles i et elektronisk kommunikationsnet, og angiver den geografiske placering af det terminaludstyr, som brugeren af en offentlig kommunikationstjeneste anvender”. Lokaliseringsdata omfatter dermed alene de oplysninger om lokalisering, som det elektroniske kommunikationsnet behandler for at tilvejebringe den service, som kunden benytter.

3. Den nuværende tekniske løsning til teleobservation (uden afstand fra masten)

Som det fremgår ovenfor under pkt. 1 er der ikke teknisk mulighed for at stedfæste en tændt mobiltelefon, medmindre denne er aktivt kommunikerende. Hvis politiet har behov for at gennemføre en hyppigere stedfæstelse via teleobservation, må aktiv kommunikation derfor skabes – helst uden at mistænke får oplysning herom.

Teleobservationer har på den baggrund hidtil været gennemført ved, at politiet samtidigt efter behov har iværksat en aktiv kommunikation mod kunden i form af såkaldte ”tavse, usynlige” sms’er, samtidig med at den relevante teleudbyder – mod observationskendelse – har udleveret oplysninger til politiet om, hvilke master den aktivt kommunikerende mobiltelefon blev sat i forbindelse med (i form af celle-ID). Udleveringen af oplysninger om celle-ID er sket samtidig med at kommunikationen finder sted.

”Tavse, usynlige” sms giver normalt ikke anledning til visning i modtagerens display eller anden form for indikation/ringsignal. Modtageren af en sådan sms vil derfor i almindelighed ikke opdage, at der sker kommunikation, hvorfor sådanne sms udgør et brugbart efterforskningsredskab i forbindelse med teleobservation. Dog vil modtagerens telefonregning indeholde oplysning om modtagelsen af en tavs sms, hvis modtageren befinder sig i udlandet ved modtagelsen af sms’en (på grund af roamingafgiften). ”Tavse, usynlige” sms er specificeret i GSM- og UMTS-standarderne, og kan sendes på samme måde som almindelige sms. Det står enhver, herunder politiet frit for at anvende sådanne sms, som dog kræver at afsenderen har en særlig type mobilterminal.

TI finder det naturligt, at den hidtidige ordning fortsætter, således at det også fremover er politiet, der afsender de ”tavse, usynlige” sms’er til mobiltelefoner, som politiet har indhentet observationskendelse på. Da det ikke kan udelukkes, at den observerede mobiltelefon kan erkende modtagelsen af tavse SMS, eller at den mistænkte via radiosignalerne, f.eks. via en påklistret mobilflash, der kan erhverves for få kroner, kan få formodning herom², er det efter TI’s opfattelse essentielt for værktøjets efterforskningsmæssige værdi, at tavse sms’er kun anvendes af politiet, som alene kan afgøre det nødvendige omfang af brugen.

TI er således uforstående overfor hvorfor der med anbefaling 30 og det foreliggende udkast til lovforslag lægges op til, at det fremover er teleudbyderne – og ikke politiets telecenter – der skal udsende de nødvendige ”tavse, usynlige” sms, idet teleudbyderne på denne måde pålægges at udføre efterforskningsmæssige opgaver.

² Jo flere mastepositioner, der ønskes identificeret via radiosignalet, desto større er risikoen for den forøgede radiosignalering opdages af mistænkte.

4. Behovet for den nye hjemmel om teleobservation

Når bortses fra ovenstående tekniske misforståelser, dels med hensyn til mulighed for stedfæstelse af tændt mobil, som ikke kommunikerer (pkt. 1), dels med hensyn til afstandsangivelse fra masten (pkt. 2), bibringer den foreslåede nye bestemmelse ikke til noget nyt, medmindre baggrunden for forslaget alene er en ønske om at teleudbyderne skal iværksætte kommunikation mod kunden i stedet for som nu, hvor det er politiet (pkt. 3).

TI foreslår derfor, at den nærmere baggrund for lovforslaget om den nye bestemmelse i retsplejelovens § 791 a, stk. 5 og 6, tydeligere præciseres i lovforslaget.

5. Udredningsarbejde

Det fremgår af udkastet på side 51, 3, afsnit, jf. regeringens handlingsplan, at VTU-ministeriet parallelt med lovforslaget til ændring af retsplejeloven skal gennemføre et udredningsarbejde, der skal afklare de tekniske muligheder (for at gennemføre indgreb i form af observation), herunder behovet for at udvikle nye tekniske løsninger på området.

TI bemærker, at dette udredningsarbejde endnu ikke er iværksat, hvorfor det er forkert at angive i lovforslagets bemærkninger, at udredningsarbejdet gennemføres parallelt med lovforslaget. Omtalen bør derfor udgå.

TI er imidlertid meget enig i, at der er behov for et udredningsarbejde, særligt set i lyset af de ovenfor beskrevne mange misforståelser. Dertil kommer, at TI generelt er uforstående overfor baggrunden for anbefaling 30, eftersom den nuværende løsning til teleobservation, jf. pkt. 3, set fra TI's side fungerer godt. Et udredningsarbejde vil også på dette punkt være en fordel. Idet udredningsarbejdet næppe kan gennemføres i indeværende folketingssamling, som snart er slut, foreslår TI at lovforslag om observationskendelser udskydes til et senere tidspunkt.

6. Henvisningen til teleloven

Det fremgår af udkastet til lovforslag side 51, 2. afsnit og side 55, 4. afsnit, at VTU-ministeren vil fremsætte lovforslag, som forpligter teleudbyderne til at sikre, at deres systemer er indrettet til, at oplysninger om anvendte master kan leveres til politiet.

Udlevering af oplysninger om anvendte master udgør ikke et indgreb i meddelelshemmeligheden, jf. definitionen heraf i retsplejelovens § 780, men et indgreb i form af teleobservation, jf. retsplejelovens § 791 a. Lovforslaget til ændring af teleloven vil derfor i givet fald skulle omfatte pligt til at sikre, at

teleudbyderne indretter deres udstyr, så indgreb i form af teleobservation er mulig.

TI bemærker hertil, at det udkast til ændring af teleloven som netop har været sendt i offentlig høring, alene omfatter krav om, at teleudbydere indretter deres udstyr således, at politiet kan få adgang til at foretage indgreb i meddelelshemmeligheden (jf. reglerne herom i retsplejelovens § 780 m.fl.). Udkastet omfatter derimod ikke krav om at teleudbyderne skal indrette systemer, så indgreb i form af teleobservation er mulig.

Af VTU-ministeriets afrapportering af 3. februar 2006 fra den tekniske arbejdsgruppe om terrorbekæmpelse fremgår det i øvrigt side 17, at anbefaling 30 først implementeres via lovgivning i efteråret 2006.

TI finder det unødvendigt at iværksætte ændringer i teleloven i anledning af anbefaling 30, idet der som nævnt ovenfor under pkt. 3 allerede eksisterer en umiddelbart tilfredsstillende løsning.

Såfremt der foreligger planer om en ændring af teleloven i anledning af anbefaling 30, finder TI det imidlertid særdeles uhensigtsmæssigt, at lovforslag til ændring af retsplejeloven i anledning af anbefaling 30 og lovforslag til ændring af teleloven i samme anledning ikke fremsættes samtidig. Også af denne grund anmoder TI om at lovforslag om observationskendelser udskydes til et senere tidspunkt.

Såfremt der derimod ikke er planer om en ændring af teleloven i anledning af anbefaling 30 beder TI om, at de nævnte henvisninger til en sådan ændring udgår af det foreliggende udkast til lovforslag.

7. Omkostninger for erhvervslivet

Hvis lovforslaget til ændring af retsplejeloven fremsættes med indhold som i det foreliggende udkast, vil dette medføre væsentlige investeringsomkostninger og vedvarende gener for teleudbyderne i Danmark, jf. ovenfor pkt. 2, ligesom dele af lovforslaget slet ikke kan gennemføres rent teknisk, jf. ovenfor pkt. 1. Dette bør i givet fald anføres i lovforslaget.

8. Politiets betaling for udbydernes praktiske bistand til teleobservation

Hidtil har teleudbydernes praktiske bistand til teleobservation kun omfattet udlevering af lokationsdata efter kendelse om edition. Udbyderne har mulighed for at kræve sine udgifter i forbindelse med den praktiske bistand og udleveringen af dataene dækket af politiet, jf. bl.a. reglerne herom i retsplejelovens § 300, stk. 3.

Spørgsmålet om økonomisk godtgørelse for teleudbydernes praktiske bistand til politiet i medfør af den foreslåede nye § 791 a, stk. 5 og 6 om teleobservation er ikke omtalt i udkastet til lovforslag.

TI anmoder om, at spørgsmålet om betaling for teleudbydernes praktiske bistand afspejles i lovforslaget ved indsættelse af regler svarende til reglerne i retsplejelovens § 786, stk. 8 (betaling for teleudbydernes praktiske bistand ved indgreb i meddelelshemmeligheden) og retsplejelovens § 804, stk. 5 og retsplejelovens § 300, stk. 3 (edition).

9. Lokaliseringsdata kontra masteoplysninger – sammenhæng til anbefaling 17

I udkastet til lovforslag side 50-51 henvises til, at anbefaling 30 har sammenhæng med anbefaling 17 i regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse.

Anbefaling 17 omhandler ”tele- og masteoplysninger”, som er defineret i retsplejelovens § 780. Masteoplysninger er således synonymt med udvidet teleoplysning, jf. retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 4, og er også omtalt i den tværministerielle arbejdsgruppes rapport (s. 63). Udvidet teleoplysning/masteoplysning omfatter oplysning om hvilke mobiltelefoner der i et givet tidsrum har benyttet sig af en bestemt sendemast. Politiets indhentelse af masteoplysninger udgør et indgreb i meddelelshemmeligheden, jf. retsplejelovens § 780.

Anbefaling 30 omhandler derimod lokaliseringsdata, som er defineret i udbudsbekendtgørelsen § 2, stk. 4. Lokaliseringsdata omfatter oplysninger om, hvilke master en bestemt mobiltelefon har benyttet. Når politiet opnår en observationskendelse, udleverer teleudbyderen oplysning vedrørende det pågældende mobiltelefonnummer til politiet i form af fremadrettede lokaliseringsdata. For så vidt angår historiske lokaliseringsdata udleveres disse efter kendelse om edition. Politiets indhentelse af lokaliseringsdata udgør således ikke et indgreb i meddelelshemmeligheden.

Som det fremgår, omhandler anbefaling 17 teleoplysning henholdsvis masteoplysning (udvidet teleoplysning), mens anbefaling 30 omhandler lokaliseringsdata. Anbefaling 17 og anbefaling 30 har derfor ikke umiddelbart nogen sammenhæng. For at undgå forvirring anmoder TI om, at al omtale af anbefaling 17 udgår af lovforslaget.

B: Ad ændring i retsplejelovens § 783 (retskendelse rettet mod person)

Udkastets forslag til ændring af § 783 udgør udmøntningen af anbefaling 26 i regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse. Anbefalingen omfatter indgreb i meddelelshemmeligheden generelt, herunder både indgreb i form af aflytning

og indgreb i form af teleoplysning (opkaldslistes mv.). TI er på den baggrund umiddelbart forundret over, at den foreslåede nye § 783, stk. 2 kun omfatter aflytning. Det bemærkes i den forbindelse, at der samtidig med iværksættelse af en aflytning næsten altid også udleveres teleoplysning fremadrettet.

Forslaget indebærer i øvrigt, at retskendelser fremover kan være rettet mod personen i stedet for som hidtil at skulle angive identifikation i form af telefonnummer eller lignende af det abonnement, som indgrebet retter sig mod. Dermed opstår spørgsmålet om, hvordan teleudbyderne i praksis modtager oplysning om, hvilke konkrete telefonnumre eller lignende, der skal iværksættes aflytning eller udleveres teleoplysning på.

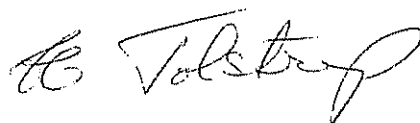
Teleudbyderne bør efter TI's opfattelse aldrig pålægges at iværksætte aflytning eller udlevere teleoplysning alene på baggrund af oplysning om mistænkte navn og adresse. TI forudsætter således, at politiet selv, herunder ved opslag via 118 (som indeholder oplysning om telefonnumre og registreret kunde/brugers navn og adresse) og OCH (som indeholder oplysning om telefonnumre og aktuel udbyder), finder frem til hvilke telefonnumre, der er registreret i tilknytning til den mistænkte. Dertil kommer, at iværksættelse af indgreb i meddelelshemmeligheden ikke altid knytter sig til mistænkte egne telefonnumre, men til andre kunders telefonnumre. Det bør derfor altid være politiet – og ikke teleudbyderen - der påtager sig ansvaret for hvilke telefonnumre eller lignende der iværksættes indgreb i meddelelshemmeligheden.

TI forudsætter på denne baggrund, at teleudbyderne efter den nye regel kun kan pålægges at iværksætte aflytning eller udlevering af teleoplysning på baggrund af skriftlig anmodning fra politiet med angivelse af det eller de konkrete telefonnumre eller lignende, som aflytning mv. skal iværksættes på. Når telefonnummeret eller lignende identifikation efter den nye regel ikke længere fremgår af kendelsen, forudsætter TI således, at telefonnummeret eller lignende fremgår af politiets skriftlige begæring, som skal indeholde henvisning til retskendelsen.

TI foreslår, at ovenstående eller tilsvarende fremgangsmåde beskrives nærmere i lovforslagets bemærkninger, med henblik på at skabe retssikkerhed for kunderne og med henblik på at sikre, at der ikke efterfølgende opstår tvivl om det krævede omfang af teleudbydernes praktiske bistand til politiet.

TI står til rådighed for besvarelse af Justitsministeriets eventuelle spørgsmål i anledning af dette høringssvar, ligesom TI gerne uddyber høringssvaret ved et møde.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ib M. Tolstrup'. The signature is fluid and cursive, with the first letter 'I' being particularly large and stylized.

Ib M. Tolstrup
Direktør

Bilag – Teknisk beskrivelse af mobilnet

Et offentligt mobilnet består af et stort antal basisstationer (master), som hver har antenner (celler) pegende i tre retninger med 120° mellem hver. Sektorerne bliver dermed 120° brede. Det område af geografien, hvor det signal, som en mobilterminal modtager fra en given antenne, er 'det bedste' af de målelige signaler, kaldes for en radiocelle. Den radiære udstrækning af en celle er bestemt af faktorer som antennens højde over terrænet, udgangseffekten og tilstedeværelsen af bakker eller andet, som skygger for signalet.

For at en mobilterminal kan modtage et kald, er det nødvendigt at nettet omtrentligt ved, hvor den er henne. Mobilterminalen signalerer derfor løbende til mobilnettet, hvor den er. Denne signalering kaldes en opdatering. En opdatering koster meget strøm, og bruger således en del af terminalens batterikapacitet. Dertil kommer opdateringer bruger signalerings-kapacitet i mobilnettet. Derfor er offentlige mobilnet delt op i en række såkaldte Location Areas (LA), som hver kan bestå af hundredvis af basisstationer. Et LA vil således typisk være et geografisk område af betydelig udstrækning³. I hver celle udsendes løbende, hvilket LA cellen tilhører. På baggrund af principper indprogrammeret i den enkelte terminal og resultatet af de målinger, den løbende foretager, bestemmer den hvilken celle/antenne, der aktuelt er den bedste, og lytter til dennes paging kanal – den logiske kanaltype som bliver brugt til at advisere den enkelte terminal om, at der er et kald til den. Kun når en ny 'bedste' celle hører til et nyt LA, signalerer terminalen mod nettet om, at den nu findes i det nye LA, og dermed er ude af det gamle. Denne handling kaldes Location Update (LU). Når der ankommer et kald til en mobilterminal, som er tændt, sker der paging af terminalen over samtlige celler hørende til det LA, hvori den er registreret. Paging tager ikke så meget af mobilterminalens batteri som en opdatering gør.

En mobilterminal kan udover ved skift af LA, som beskrevet ovenfor, være i signaleringsmæssig kontakt med nettet i forbindelse med følgende statusændringer og -opdateringer:

- Attach: terminalen går fra slukket til tændt – option i standarden
- Detach: terminalen går fra tændt til slukket – option i standarden
- Periodic Update (PU): tidsstyret Location Update (LU) – option i standarden

Hvis et mobilnet anvender Periodic Update, og en terminal undlader at foretage LU på det tidspunkt, hvor den burde gøre det, betragtes den som værende slukket – batteristanden kan have været for ringe til at det har været muligt at signalere Detach til nettet inden det løb ud, eller fordi kunden har valgt at fjerne batteriet hvorved telefonen slukket inden Detach afsendes, eller terminalen blev slukket uden for dækningsområdet – og nettet registrerer terminalens status som

³ Eksempelvis er Hi3G Denmarks ApSs radionetværk alene opdelt i 9 LA, hvilket indebærer en betydelig geografisk udstrækning af hver LA, hvilket indebærer begrænset LU data til brug for stedbestedelse/sporing

Detached (Implicit Detach). Benyttes PU i et mobilnet, er intervallet mellem opdateringer typisk sat til flere timer ud fra hensynet til forbrug af signaleringskapacitet i nettet og batteriforbrug i mobilterminalerne. Virkningen af Implicit Detach er først og fremmest, at kald til en terminal, der er registreret som slukket, dirigeres til viderestillet nummer, herunder voice mail system uden forsøg på at skabe kontakt til modtageren over radiostrækningen.

Særlige funktioner i mobilnetværk baseret på Ericsson-udstyr til brug ved udførelse af opgaver for politiet:

Det er kun i begrænset omfang, mobilstandarderne specificerer funktioner rettet mod udførelse af aflytning og/eller udtrækning af trafikdata til brug for politimæssige opgaver. Løsninger hertil er derfor i høj grad leverandørspecifikke. Omtalen i det følgende tager udgangspunkt i mobilcentraler, MSC'er, leveret af Ericsson.

Det er to særlige software-moduler (sw), som anvendes til at efterkomme henvendelser fra politiet om bistand til aflytning og/eller udtrækning af trafikdata. Det ene modul afvikles i MSC'erne og det andet i HLR'erne, Home Location Register. HLR indeholder brugerens (nummerets) abonnentprofil, herunder aktuell opsætning af supplerende tjenester.

Der finder kun automatisk overførsel af statusændringer til Politiets Telecenter sted, når en mobilterminal opdaterer sig under en ny VLR-adresse, Visitors Location Register, dvs. når den har opdateret sig i et LA, som hører til en ny MSC's såkaldte serviceområde. Et serviceområde omfatter et eller flere LA. Der oversendes hverken ID af det nye Location Area eller ID af den celle, LA Update er foretaget over. Den grundlæggende årsag hertil er, at de for systemet nødvendige statusregistreringer i HLR ikke er betinget af kendskab til hverken LA ID eller celle ID. Derfor er disse oplysninger da heller ikke på noget tidspunkt til stede som et signal i HLR.

Ved skift af VLR-adresse overføres ud over VLR ID:

- Tidspunkt
- MSISDN: Det isatte SIM-korts internationale telefonnummer (landekode +45 efterfulgt af otte cifre i tilfælde af abonnent hos dansk udbyder)
- IMSI: SIM-kortets unikke internationale nummer – 'radioidentitet'

MSISDN er på forhånd kendt af de omtalte sw-moduler, idet MSISDN er nøglen til at igangsætte en aflytning/udtrækning af trafikdata. MSISDN benyttes til i HLR at finde IMSI, som er det nummer, modulet internt i hver MSC benytter til at 'opfange' hvert tilfælde af kontakt mellem terminal og net.

I forbindelse med kredsløbskoblede kald overføres til Politiets Telecenter:

- Tidspunkt for kald
- MSISDN

- IMSI
- IMEI: Mobilterminalens unikke hw-nummer – option i standarden
- Nummer for modsatte part og A/B-status
- Kaldstype
- Udfald af opkald: Manglende svar/gennemkobling/tab af forbindelse
- ID af celle, som kaldet opsættes over, samt ID for celler der skiftes til i løbet af samtalen
- Tidspunkt for afslutning af kald

Ved handover, skift mellem to radioceller, hvor cellerne ligger under hver sin MSC, er det nødvendigt at oplysning om bl.a. identiteten af den nye celle passerer gennem den MSC, som kaldet begyndte under. Det er derfor 'naturligt', at Cell-ID er til rådighed i MSC og dermed for det særlige sw-modul i forbindelse med kredsløbskoblede kald.

Nogenlunde de samme typer af oplysninger er til rådighed i forbindelse med pakkekoblede kald. Væsentlige undtagelser er, at der i dette tilfælde er IP-adresser inde i billedet, og at der ikke er information til rådighed i de evt. lange perioder, hvor der ikke overføres trafik eller signaleres over den opsatte virtuelle forbindelse.

Særligt om mobilnetværk baseret på Nokia-udstyr (Sonofon):

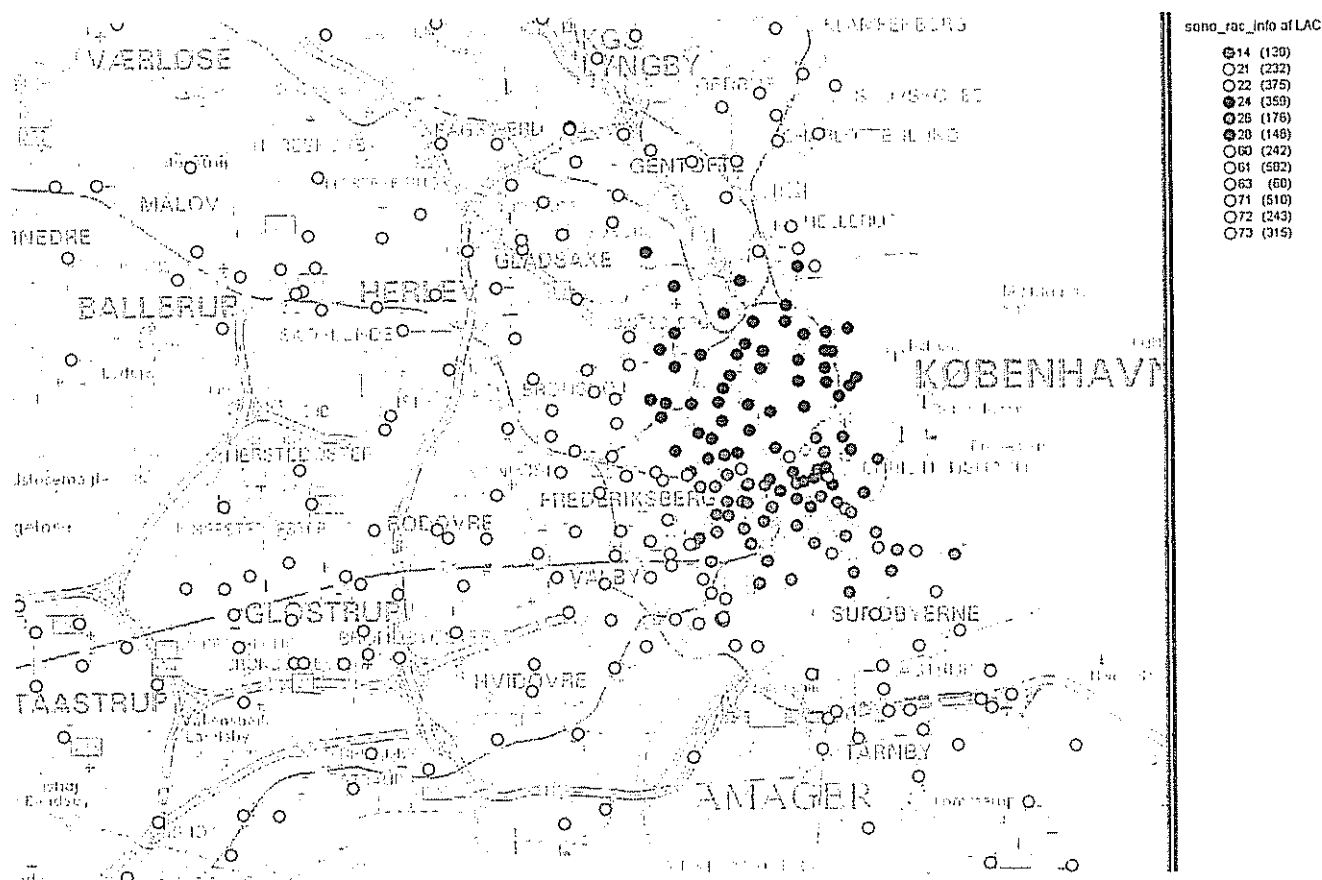
I netværk baseret på Nokia udstyr kan Location Area Update reports (LAU reports) genereres fra MSCerne i separate rapporter som beskrevet nedenfor.

"The location updates are reported using a separate location update report. The INVOKING EVENT can be location update, IMSI attach and IMSI detach and in case of location update the LOCATION UPDATE TYPE can be normal or periodic. In case of UMTS system the SAI (Service Area Identifier) number is displayed instead of the LAC/CI number."

Et location area (LAC) består af et afgrænset geografisk område indeholdende en række celler. Kortudsnittet nedenfor viser 12 location areas der dækker København og omegn. Hvert location area omfatter i geografisk udstrækning de celler, der er angivet ved hver særskilt farve.

LAU rapporter genereres på baggrund af statusændringer ved en kundes skifte mellem location areas.

I relation til Sonofons nuværende netstruktur i København skal det bemærkes, at Sonofon i øjeblikket er i gang med at foretage en større netværksomlægning, der betyder, at både størrelsen af, og cellernes placering i location areas er under stadig ændring. Status på nettet pr. 20. marts 2006 er vist på nedenstående kortudsnit.

Som det ses af kortet er der flere steder i det indre København, hvor der optræder celler i forskellige location areas inden for det samme geografiske område. Dette fænomen giver anledning til, at der i dette område vil ske hyppige skift af location area inden for området og det indebærer, at man via LAU rapporten vil kunne følge slutbrugers færd i et vist omfang.

Denne mulighed har tidligere været mere udbredt, men er blevet begrænset af, at der har pågået netværksomlægning over det seneste år, der har reduceret antallet af location areas.

Sammen med det faktum at Sonofon kan levere LAU reports fra MSCerne, er dette sandsynligvis årsagen til, at det fejlagtigt er blevet opfattet, at Sonofon er i stand til at levere positionsinformation for terminaler, der ikke aktivt benyttes til kommunikation.

Da omlægningen endnu ikke er færdig vil der selvsagt ske ændringer i forhold til ovenstående kort, hvor tendensen er, at der vil blive færre og mere sammenhængende location areas med færre skifte til følge.

Jesper Andersen

Fra: Datatilsynet [dt@datatilsynet.dk]
Sendt: 23. marts 2006 10:32
Til: Justitsministeriet
Emne: Udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme), Justitsministeriets sagsnr. 2005-730-0246

Vedhæftede filer: Udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme), Justitsministeriets sagsnr. 2005-730-0246

→ Støtloset

Udkast til forslag til
lov om ...

Den vedhæftede e-mail er blevet behandlet af Sikker E-mail Postkasse.

Sikkerhedskontrollen af e-mailen gav følgende resultat:

Fortrolig (krypteret): Ja
Digital signatur: Gyldig

Virksomhedscertifikat
Navn : Datatilsynet - Datatilsynet
CVR : CVR:11883729

Bemærkning:

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730 - 0246

Jesper Andersen

Fra: Datatilsynet [dt@datatilsynet.dk]
Sendt: 23. marts 2006 10:32
Til: Justitsministeriet
Emne: Udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme), Justitsministeriets sagsnr. 2005-730-0246
Signeret af: Der er problemer med signaturen. Klik på signaturknappen for at få flere oplysninger.
Vedhæftede filer: udtalelse [DOK270954121].doc

Vedhæftet hermed Datatilsynets hørings svar vedrørende ovennævnte udkast til lovforslag.

Med venlig hilsen/
Best regards,
Thomas Gønge

D A T A T I L S Y N E T
D A N I S H D A T A P R O T E C T I O N A G E N C Y

Borgergade 28
dk-1300 København K
Tel: +45 3319 3216
Mobile: +45 6066 0599
Fax: +45 3319 3218
E-mail: tg@datatilsynet.dk
Web: www.datatilsynet.dk

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

sendt til: jm@jm.dk

23. marts 2006

Datatilsynet
Borgergade 28. 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-post
df@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2006-111-0029
Sagsbehandler
Tine Asmussen
Direkte 3319 3240

Vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart

Ved e-post af 1. marts 2006 har Justitsministeriet anmodet om Datatilsynets bemærkninger til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme).

Datatilsynet skal – efter at sagen har været behandlet på et møde i Datarådet – udtale følgende:

1. Lovforslagets § 1, nr. 1

1.1. I lovforslagets § 1, nr. 1, foreslås der indsat en ny § 110a i retsplejeloven om videregivelse af oplysninger fra Politiets Efterretningstjeneste (PET) til Forsvarets Efterretningstjeneste og om videregivelse af oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder til PET i det omfang, oplysningerne kan have betydning for varetagelse af PETs opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13.

Persondataloven gælder ikke for behandlinger, der udføres for politiets og forsvarrets efterretningstjenester, jf. persondatalovens § 2, stk. 11. Datatilsynet har derfor ikke bemærkninger til den foreslåede § 110a, stk. 1.

1.2. § 110 a, stk. 2, indebærer en lempelse af betingelserne for videregivelse af oplysninger omfattet af persondataloven, herunder lovens §§ 7 og 8 om behandling af følsomme oplysninger, navnlig derved at det ikke længere vil være nødvendigt for de myndigheder, der skal videregive oplysninger til PET, at foretage hverken en konkret vurdering af hver enkelt oplysning for sig eller en konkret vurdering af den samlede videregivelse.

Betingelsen om, at oplysningerne ”kan have betydning” for PETs opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13, må efter Datatilsynets opfattelse give anledning til betænkeligheder. Enhver oplysning kan efter omstændighederne have betydning for PETs opgaver efter straffelovens kapitel 12 og 13.

Tilsvarende bør det efter Datatilsynets opfattelse give anledning til betænkeligheder, at der efter bestemmelsen vil kunne videregives oplysninger om en ikke nærmere afgrænset kreds af personer, idet der – som Datatilsynet har forstået lovforslaget – også vil kunne videregives oplysninger om personer, der ikke i sig selv har betydning for PETs opgaver efter straffelovens kapitel 12 og 13.

Datatilsynet har endvidere forstået bemærkningerne til lovforslaget således, at forvaltningslovens § 32 finder anvendelse i forbindelse med PETs indsamling af oplysninger efter den foreslåede § 110a, stk. 2. Datatilsynet skal derfor anbefale, at der bringes overensstemmelse mellem forvaltningslovens § 32, hvorefter den, der virker inden for den offentlige forvaltning, ikke må skaffe sig oplysninger, som ikke er af betydning for udførelsen af den pågældendes opgaver, og indikationskravet i § 110a, stk. 2.

Efter Datatilsynets opfattelse bør det derfor overvejes at præcisere de foreslåede videregivelsesbetingelser, f.eks. således at videregivelse betinges af, at videregivelsen *har betydning* eller i hvert fald *må antages at have betydning* for PETs opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13.

1.3. Datatilsynet må samtidig henvise til, at det er et politisk spørgsmål om og i givet fald, hvor meget videregivelsesbestemmelserne på dette område skal lempes i forhold til persondatalovens regler. En lempelse af persondatalovens regler forudsætter imidlertid, at fravigelsen ikke er i strid med internationale forpligtelser, herunder databeskyttelsesdirektivet.

Det følger således af persondatalovens § 2, stk. 1, at regler om behandling af personoplysninger i anden lovgivning, som giver den registrerede en bedre retsstilling, går forud for reglerne i denne lov.

Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår, at persondataloven finder anvendelse, hvis regler om behandling af personoplysninger i anden lovgivning giver den registrerede en dårligere retsstilling. Dette gælder dog ikke, hvis den dårligere retsstilling har været tilsigtet og i øvrigt ikke strider mod databeskyttelsesdirektivet¹.

Datatilsynet skal på denne baggrund anbefale, at Justitsministeriet i lovforslagets bemærkninger – på samme måde som det på flere punkter er sket i forhold til menneskerettighedskonventionen – nærmere beskriver forholdet til databeskyttelsesdirektivet.

Opmærksomheden henledes særligt på databeskyttelsesdirektivets artikel 13, stk. 1, hvorefter medlemsstaterne kan træffe lovmæssige foranstaltninger med

¹ Europaparlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF af 24 oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger.

henblik på at begrænse rækkevidden af de forpligtelser og rettigheder, der bl.a. er behandlet i direktivets artikel 6, hvis hensynet til bl.a. statens sikkerhed, den offentlige sikkerhed eller forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning i straffesager nødvendiggør det.

For så vidt angår behandlingen af følsomme oplysninger omfattet af direktivets artikel 8, følger det af artikel 8, stk. 4, at med forbehold af, at der gives tilstrækkelige garantier, kan medlemsstaterne af grunde, der vedrører hensynet til vigtige samfundsmæssige interesser fastsætte andre undtagelser end dem, der er nævnt i stk. 2.

2. Lovforslaget § 2, nr. 1

2.1. I lovforslagets § 2, nr. 1, foreslås indsat to nye bestemmelser i lov om forbud mod tv-overvågning, hvorefter politiet dels kan henstille, at offentlige myndigheder eller private foretager tv-overvågning i overensstemmelse med gældende lovgivning, dels kan meddele pålæg om kvaliteten og opbevaringen af sådanne optagelser.

Som omtalt i bemærkningerne til lovforslaget har Justitsministeriet bl.a. på baggrund af en henvendelse fra Datatilsynet nedsat et udvalg om tv-overvågning, der overvejer spørgsmålet om en udvidelse af adgangen til tv-overvågning og i givet fald, hvilke rammer der bør gælde for en sådan udvidelse, ligesom udvalget skal overveje samspillet mellem tv-overvågningsloven og persondataloven. Udvalgets samlede betænkning afgives inden den 1. september 2006.

På baggrund heraf er det Datatilsynets generelle opfattelse, at det meget nøje bør overvejes, om det ikke må anses for mest hensigtsmæssigt at afvente resultatet af tv-overvågningsudvalgets arbejde, før der foreslås ændringer af tv-overvågningsloven.

2.2. Efter de gældende regler i tv-overvågningsloven har private som hovedregel forbud mod at foretage tv-overvågning af områder, hvor der er almindelig færdsel.

I forhold til offentlige myndigheder har Datatilsynet i sin praksis i sager om tv-overvågning med henvisning til proportionalitetsprincippet i persondatalovens § 5 udtalt, at offentlige myndigheder i samme omfang som private skal undlade at foretage tv-overvågning af områder, hvor der er almindelig færdsel, jf. forbuddet i tv-overvågningslovens § 1, stk. 1.

Hertil kommer, at persondataloven efter Datatilsynets opfattelse generelt fører til, at dataansvarlige kun må behandle, herunder indsamle og registrere, oplysninger, som de selv har et aktuelt behov for af hensyn til varetagelse af deres egne formål. Dataansvarlige må også kun opbevare oplysningerne, så længe de selv har behov for dem af hensyn til varetagelse af deres egne formål, jf. persondatalovens § 5, stk. 5.

I forhold til den foreslåede bestemmelse i § 4a har Datatilsynet noteret sig, at det fremgår af bemærkningerne, at der ikke med den foreslåede bestemmelse er tilsigtet nogen udvidelse af området for, hvornår offentlige myndigheder og private kan foretage tv-overvågning.

Private og andre offentlige myndigheder end politiet kan således ikke i henhold til persondatalovens regler registrere og opbevare oplysninger alene med henblik på politiets retshåndhævelse, dvs. med den begrundelse, at politiet i efterforskningsmæssig sammenhæng kan få behov for dem.

Datatilsynet kan herved henvise til, at persondatalovens § 5 indeholder en række grundlæggende databeskyttelsesretlige principper for den dataansvarliges behandling af oplysninger, som altid skal iagttages, selv om der i øvrigt måtte være hjemmel i persondatalovens øvrige behandlingsregler til behandlingen. Persondatalovens § 5 er baseret på databeskyttelsesdirektivets artikel 6.

Persondatalovens § 5, stk. 2, indeholder bl.a. et krav om, at indsamling af oplysninger skal ske til udtrykkeligt angivne og saglige formål. Lovens § 5, stk. 3, indeholder et krav om, at oplysninger, der behandles, skal være relevante og tilstrækkelige og ikke må omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål, hvortil oplysningerne senere behandles.

2.3. For så vidt angår den foreslåede § 4b, hvorefter politiet kan meddele pålæg om opbevaring af optagelser, fremgår det af bemærkningerne, at et pålæg om f.eks. opbevaring af tv-optagelser skal være i overensstemmelse med reglerne i persondataloven.

Det følger af persondatalovens § 5, stk. 5, at indsamlede oplysninger ikke må opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne behandles.

Datatilsynet forudsætter på den baggrund, at der som udgangspunkt ikke meddeles pålæg om opbevaring af optagelser ud over den periode, i hvilken den dataansvarlige har brug for dem af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne er indsamlet. Datatilsynet har i sin praksis givet udtryk for, at opbevaringsperioden bør være så kort som muligt og normalt ikke bør overstige 7 dage. Datatilsynet har dog i visse tilfælde accepteret en opbevaringstid på op til 30 dage.

3. Lovforslagets § 3, nr. 1

I lovforslagets § 3, nr. 1, foreslås der indsat en ny § 148a i lov om luftfart om luftfartsselskabers pligt til at registrere, opbevare og udlevere oplysninger til PET om passagerer og besætningsmedlemmer.

3.1. Det følger af § 148a, stk. 1, at luftfartsselskaber skal foretage registrering og opbevaring i 1 år af oplysninger om passagerer og besætningsmedlemmer, der ankommer til eller afgår fra Danmark.

Persondatalovens § 5, stk. 2 og 3, fører som nævnt under punkt 2.2. efter Datatilsynets opfattelse til, at luftfartsselskaber kun må behandle, herunder indsamle og registrere, oplysninger, som de selv har et aktuelt behov for af hensyn til varetagelse af deres egne formål. Selskaberne må også kun opbevare oplysningerne så længe de selv har behov for dem af hensyn til varetagelse af deres egne formål, jf. persondatalovens § 5, stk. 5.

Luftfartsselskaber kan således ikke i henhold til persondatalovens regler registrere og opbevare oplysninger alene med henblik på politiets retshåndhævelse, dvs. med den begrundelse, at politiet i efterforskningsmæssig sammenhæng kan få behov for dem.

Det følger som ovenfor nævnt af bemærkningerne til persondatalovens § 2, stk. 1, at persondataloven finder anvendelse, hvis regler om behandling af personoplysninger i anden lovgivning giver den registrerede en dårligere retsstilling. Dette gælder dog ikke, hvis den dårligere retsstilling har været tilsigtet og i øvrigt ikke strider mod databeskyttelsesdirektivet.

Det er Datatilsynets opfattelse, at en særskilt hjemmel til registrering og opbevaring af oplysninger, end hvad der følger af persondataloven, kun bør tilvejebringes, hvis vægtige samfundsmæssige hensyn taler herfor. Datatilsynet finder ikke at burde udtale sig om, hvorvidt dette er tilfældet.

Datatilsynet skal anbefale, at Justitsministeriet i lovforslagets bemærkninger nærmere beskriver forholdet til databeskyttelsesdirektivet i forbindelse med den påtænkte fravigelse af persondatalovens regler .

Opmærksomheden henledes særligt på databeskyttelsesdirektivets artikel 13, stk. 1.

3.2. Det følger af § 148a, stk. 2, at luftfartsselskaber på begæring af PET skal udlevere de i stk. 1 nævnte oplysninger til brug for forebyggelse og efterforskning af overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at PET med den foreslåede bestemmelse får adgang til såvel luftfartsselskabernes aktuelle og historiske passageroplysninger samt adgang til løbende at indhente passagerlister mv. på særligt udvalgte ruter.

Forslaget til § 148a, stk. 3, indeholder en bemyndigelsesbestemmelse til at fastsætte nærmere regler om luftfartsselskabernes registrering og opbevaring i medfør af stk. 1 og om luftfartsselskabernes praktiske bistand i medfør af stk. 2.

Datatilsynet har noteret sig, at det fremgår af bemærkningerne, at de regler, der fastsættes i medfør af § 148 a, stk. 3, skal ligge inden for rammerne af persondataloven, og at den nærmere udmøntning af bestemmelsen vil blive drøftet med Datatilsynet.

Henset til at forslaget til § 148a, stk. 1 og 2, indebærer en fravigelse af persondataloven, der forudsætter en særskilt hjemmel, er det efter Datatilsynets opfattelse uklart, hvad der menes med, at de regler, der fastsættes i medfør af stk. 3, skal ligge inden for rammerne af persondataloven.

Datatilsynet går umiddelbart ud fra, at bemyndigelsesbestemmelsen i § 148a, stk. 3, alene vil blive anvendt til at pålægge luftfartsselskaberne at registrere, opbevare og udlevere almindelige ikke-følsomme oplysninger.

Såfremt der påtænkes etableret en pligt for luftfartsselskaber til i medfør af bestemmelsen at behandle, herunder videregive, følsomme oplysninger, skal Datatilsynet anbefale, at forholdet til persondatalovens og direktivets behandlingsregler overvejes nærmere. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne oven for under punkt 1 om fravigelse af persondatalovens regler.

3.3. Forslaget til § 148a, stk. 4, indeholder en bemyndigelsesbestemmelse til at fastsætte nærmere regler om PETs adgang til luftfartsselskabernes booking-systemer.

Det følger af bemærkningerne, at der i medfør af denne bestemmelse vil kunne fastsættes regler, hvorefter PET får direkte og elektronisk adgang til de standardmæssige passageroplysninger i luftfartsselskabernes bookingssystemer.

En sådan (on-line) adgang til bookingssystemerne vil kunne give Politiets Efterretningstjeneste en hurtigere og mere effektiv adgang til de relevante passageroplysninger, end hvis der først skal tages kontakt til luftfartsselskabet, som derefter skal finde de ønskede oplysninger og vende tilbage til tjenesten. Samtidig vil en sådan elektronisk adgang kunne bidrage til en ressourcemæssig aflastning af luftfartsselskaberne. Indførelse af en elektronisk adgang til bookingssystemerne vil således alene have til formål at forenkle og effektivisere den praktiske procedure, når Politiets Efterretningstjeneste har behov for – ofte inden for meget kort tid – at få udleveret sådanne oplysninger fra luftfartsselskaberne.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne, at de regler, der fastsættes i medfør af § 148a, stk. 4, skal ligge inden for rammerne af persondataloven.

Det står ikke Datatilsynet klart, om der med bestemmelsen i §148a, stk. 4, er tilsigtet en adgang for PET til oplysninger, som ikke vil blive omfattet af luftfartsselskabernes pligt til at registrere, opbevare og udlevere oplysninger efter § 148a, stk. 1 – 3.

Flyselskabers bookingsystemer indeholder Datatilsynet bekendt såvel følsomme som ikke-følsomme oplysninger. Det bemærkes i den forbindelse, at flyselskaber underlagt den danske persondatalov er omfattet af et krav om, at deres behandlinger af følsomme personoplysninger skal anmeldes til og tillades af Datatilsynet, jf. persondatalovens § 50, stk. 1, nr. 1. Scandinavian Airlines System (SAS) er pt. det eneste flyselskab, der har Datatilsynets tilladelse.

Datatilsynet skal derfor henstille, at Justitsministeriet nærmere overvejer, hvilke oplysninger i luftfartsselskabernes bookingsystemer PET har brug for, og hvordan man i praksis vil sikre sig, at der alene gives adgang til disse oplysninger. Såfremt det med lovforslaget forudsættes, at der gives PET on-line adgang til følsomme oplysninger, bør forholdet til persondatalovens § 7 og databeskyttelsesdirektivets artikel 8 overvejes nærmere.

3.4. Datatilsynet skal henlede opmærksomheden på, at reglerne om de registreredes rettigheder vil gælde i forbindelse med luftfartsselskabernes indsamling af oplysninger om passagerer og besætningsmedlemmer.

3.5. Den danske persondatalov finder som udgangspunkt kun anvendelse i forhold til flyselskaber, der er etableret i Danmark. I det omfang det flyselskab, der er dataansvarlig for bookingsystemet, ikke er etableret i Danmark, men i et andet EU-land, vil det være det pågældende EU-lands databeskyttelseslovgivning og ikke persondataloven, der regulerer spørgsmålet om videregivelse fra bookingsystemet til dansk politi.

Ved udnyttelse af bemyndigelsen må man således være opmærksom på databeskyttelsesregler i de andre lande. Datatilsynet har ikke et detaljeret kendskab til de andre landes databeskyttelseslovgivning på dette område, og en drøftelse mellem ministerierne og Datatilsynet (jf. det anførte i lovforslaget) kan således kun angå den danske persondatalovgivning.

Med venlig hilsen

Asbjørn Jensen
Formand

Janni Christoffersen
Direktør

DEN DANSKE DOMMERFORENING
FORMANDEN

Akt.nr. 46

Retten i Korsør
Kriminalretten
Kirkepladsen 14,
4220 Korsør
Tlf. 58 36 09 99
Fax 58 36 09 98

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

24. marts 2006

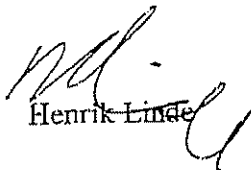
J.nr. 30/2006

Deres j.nr. 2005-793-0026

I et brev af 1. marts 2006 har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om Straffelovrådets betænkning om det strafferetlige værn mod terrorisme.

Foreningen finder, at betænkningen er begrundet i politiske overvejelser i en sådan grad, at Dommerforeningen ikke finder at burde udtale sig om betænkningen.

Med venlig hilsen

Henrik Linde

Justitsministeriet
Lovafdelingen

24 MRS. 2006

2005 NR. 730-0246

DEN DANSKE DOMMERFORENING
FORMANDEN

Retten i Korsør
Kriminalretten
Kirkepladsen 14,
4220 Korsør
Tlf. 58 36 09 99
Fax 58 36 09 98

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

24. marts 2006

J.nr. 31/2006

Deres j.nr. 2005-730-0246

I et brev af 1. marts 2006 har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terroriske mv.).

Foreningen finder, at forslaget er begrundet i politiske overvejelser i en sådan grad, at Dommerforeningen ikke finder at burde udtale sig om forslaget.

Med venlig hilsen

Henrik Linde

Akt.nr. 47

Randi Graabek

Fra: Jakob Hahn [jakob@travelassoc.dk]
Sendt: 24. marts 2006 14:34
Til: Justitsministeriet
Cc: Lars Thykier
Emne: Att.: Helle Hübertz Krogsøe - høringssvar til ministeriets forslag om styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme

Vedhæftede filer: Høringssvar vedr styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.pdf

Kære Helle

Vedhæftet finder du Danmarks Rejsebureau Forenings høringssvar.

For uddybende spørgsmål, er du naturligvis altid velkommen til at kontakte os.

Med venlig hilsen/with best regards

Jakob Hahn
Konsulent/legal Advisor

Danmarks Rejsebureau Forening

(Association of Danish Travel Agents and Tour Operators)

Falkoner Allé 58 B

2000 Frederiksberg, Denmark

Phone: +45 35 30 12 52

Fax: + 45 35 35 88 59

www.drif-dk.dk

24 MRS 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

Danmarks Rejsebureau Forening

Falkoner Allé 58 B • DK-2000 Frederiksberg

Tlf: 35 35 66 11 • Fax: 35 35 88 59

drf@travelassoc.dk • www.drf-dk.dk

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Att.: Helle Hübertz Krogsøe

Frederiksberg d. 24. marts 2006

Høringssvar vedrørende Justitsministeriets lovforslag til ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning mv. og lov om luftfart.

Danmarks Rejsebureau Forening (DRF) takker hermed for det fremsendte høringsmateriale vedrørende Justitsministeriets lovforslag i forbindelse med en styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.

Indledningsvis skal det bemærkes, at DRF alene kommenterer på de områder af lovforslaget, der måtte have en branchemæssig betydning for DRF's medlemmer. Høringssvaret vil således som udgangspunkt alene berøre Justitsministeriets forslag til ændringer af luftfartsloven - lovforslagets § 3.

DRF forudsætter, at eftersom de foreslåede ændringer alene relaterer sig til luftfartsloven, vil de forpligtelser, der følger af lovforslaget, ikke af luftfartselskaberne kunne pålægges de danske rejsebureauer og agenter. Forpligtelsen til at indsamle, registrere, opbevare og på begæring fra Politiets Efterretningstjeneste (PET) udlevere disse oplysninger, er således i lovforslagets nuværende udformning udelukkende en forpligtelse, der påhviler luftfartsselskaberne.

De foreslåede forpligtelser er efter DRF's opfattelser særdeles byrdefulde for luftfartsselskaberne og indebærer en ikke ubetydelig arbejdsbyrde, der for visse selskaber desuden vil forudsætte betydelige økonomiske investeringer for at være i stand til at håndtere registrerings- og opbevaringsproceduren.

Det er samtidig ikke utænkeligt, at luftfartsselskabernes bookingsystemer skal ændres for at kunne indeholde de af PET foreslåede passageroplysninger. Omfanget af disse oplysninger forekommer i øvrigt særdeles omfattende og kan i

mange tilfælde være ret omstændelige at få fat i, samtidig med, at registreringen vil være tidskrævende.

DRF har naturligvis forståelse for intentionerne bag forslaget, men der er efter vores opfattelse langt fra proportionalitet mellem den tilstræbte styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme og omfanget af de meget byrdefulde arbejdsopgaver, lovforslaget pålægger luftfartsselskaberne.

Såfremt lovforslaget fastholdes således, at luftfartsselskaberne pålægges de foreslåede forpligtelse, bør der i lovgivningen helt konkret tages stilling til, hvordan luftfartsselskaberne skal håndtere disse oplysninger, herunder med tydelig angivelse af, hvad luftfartsselskaberne må anvende de påkrævede oplysninger til. Det bør således gøres tydeligt, at formålet med håndteringen af disse oplysninger ikke på nogen måde må anvendes i markedsføringsmæssig henseende.

På denne baggrund bør der foretages en utvetydig henvisning og sammenkobling til de forbrugerretlige beskyttelsesregler om forbud mod erhvervsdrivendes uanmodede henvendelser, herunder også, at luftfartsselskaberne ikke ved indsamling af de pågældende oplysninger kan forbeholde sig ret til i den forbindelse at indhente forbrugersens samtykke til sådanne henvendelser.

Forslaget tager heller ikke højde for den omstændighed, at rejsebureauerne for en stor del af luftfartsselskabernes vedkommende optræder som formidler/agent for disse selskaber, og af denne grund er det ofte kun rejsebureauet, der har kontakt til passageren, inden denne ankommer til lufthavnen. Dette indebærer, at rejsebureauet for det første kan få problemer med at indhente de pågældende oplysninger fra kunden/passageren. Dernæst vil det af passageren kunne opfattes som et tillidsbrud fra rejsebureauets side, hvis dette skal videregive fortrolige oplysninger til luftfartsselskabet, der efterfølgende videregiver disse til PET.

Oplysningerne i rejsebureauernes bookingsystemer indeholder mange oplysninger, der ikke nødvendigvis har relevans for lovforslagets intentioner, men som for rejsebureauet har en væsentlig kommerciel betydning, og kunden/passageren har desuden en berettiget forventning om, at disse oplysninger behandles fortroligt af rejsebureauet. Det er således nødvendigt, at man i lovforslaget forholder sig til rejsebureauets rolle, når dette formidler salg af flybilletter på vegne af luftfartsselskaberne.

DRF er i øvrigt betænkelig ved forslagets manglende redegørelse for, hvorledes håndteringsproceduren sikres at være i overensstemmelse med en overholdelse af reglerne i persondataloven til trods den lovede overholdelse af gældende lovgivning. Det havde således været ønskeligt, at der var redegjort herfor, idet de berørte parters forpligtelser, hvis lovforslaget gennemføres i dets nuværende udformning, vil medføre, at luftfartsselskabernes virke i et betydeligt omfang vil være omfattet af persondataloven med de dertil knyttede arbejdsbyrder og restriktioner.

Forslaget bærer desværre generelt præg af ikke at være gennemtænkt, henset til de meget byrdefulde konsekvenser, dette måtte have for såvel branchen som passagererne. Man bør på denne baggrund genoverveje, om ikke reglerne i retsplejeloven vedrørende editionspålæg samt øvrig lovgivning ville være tilstrækkelig. Som allerede nævnt synes der langt fra at være proportionalitet mellem forslagens intentioner og de rent faktiske konsekvenser, dette medfører for de berørte parter.

Da lovforslaget efter DRF's opfattelse får store konsekvenser for branchen og der ikke er taget højde for rejsebureauets væsentlige rolle (op til 80 % af flyrejser bookes i dag direkte hos rejsebureau), er Justitsministeriet velkommen til at rette henvendelse til DRF for et afklarende møde, hvor der kan redegøres yderligere for branchens konstruktion.

Med venlig hilsen

DANMARKS REJSEBUREAU FORENING

**Jakob Hahn
Juridisk Konsulent**

Akt.nr. 48

Randi Graabek

Fra: Lone Kjær Jacobsen [LKJ@domstolsstyrelsen.dk]
Sendt: 24. marts 2006 14:18
Til: Justitsministeriet
Cc: Helle Hübertz Krogsøe
Emne: Udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme) - sagsnr. 2005-730-0246

Vedhæftede filer: lkj10095.pdf

Domstolsstyrelsen sender hermed styrelsens høringssvar i anledning af høring om udkast til forslag om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme m.v.)

Med venlig hilsen
Lone Kjær Jacobsen
Fuldmægtig
Direkte + 45 33 92 95 40
lkj@domstolsstyrelsen.dk

Domstolsstyrelsen
Administrationskontoret
St. Kongensgade 1-3
1264 København K
Tlf. + 45 70 10 33 22
Fax + 45 70 10 44 55
www.domstolsstyrelsen.dk

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

Domstolsstyrelsen

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Administrationskontoret
St Kongensgade 1-3, 4.sal
1264 København K
Tlf. 70 10 33 22
Fax 70 10 44 55
post@domstolsstyrelsen.dk
CVR nr. 21-65-95-09
EAN-nr. 5798000161184

LKJ10095/Sagsbeh. LKJ
J.nr. 4101-2006-12.6
Vedr. 2005-730-0246

24. marts 2006

Udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme)

Ved brev af 1. marts 2006 har Justitsministeriet anmodet Domstolsstyrelsen om en udtalelse om udkast til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme).

Vi har ikke bemærkninger til udkastene.

Med venlig hilsen

Hanne Kjærulff

Akt.nr. 49

Justitsministeriet
Lovafdelingen, Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Sendt: e-mail: jm@jm.dk

24. marts 2006
JKS@DI.DK

Høring vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven.

Ved brev af 1. marts 2006 har Justitsministeriet bedt ITEK om kommentarer og bemærkninger til ovennævnte udkast. I den forbindelse fremseder ITEK sit høringssvar.

Generelle bemærkninger.

ITEK har følgende generelle bemærkninger til udkastet til lovforslag:

- ITEK vil gerne understrege at der i hele forløbet har været arbejdet med særdeles korte tidsfrister som vi generelt har været mindre tilfreds med, især fordi det kan føre til fejlagtige opfattelser af de tekniske muligheder for observation via mobilnet samt de økonomiske konsekvensberegninger.
- ITEK er umiddelbart betænkelig og uforstående overfor, at der foreslås hjemmel til at pålægge teleudbydere at udføre efterforskningsmæssige opgaver, som politiet i dag varetager. Vi mener at det bør undersøges dybere især iht. retssikkerheden og den personlige integritet.
- ITEK vil stærkt anbefale, at lovændringerne i regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse fremlægges samlet og til offentlig høring forinden de enkelte lovforslag fremsættes i Folketinget.

Vedr. dyberegående konkrete ændringer og tiltag kan ITEK oplyse, at vi fuldt ud tilslutter os høringssvaret afgivet af Telekommunikationsindustrien i Danmark (TI)

Med venlig hilsen

Justitsministeriet
Lovafdelingen

24 MRS. 2006

2005 NR. 730-0246

Randi Graabek

Fra: Annette Bendtsen [44ABE@hk.dk]
Sendt: 24. marts 2006 13:34
Til: Justitsministeriet
Emne: HK's Høringssvar Antiterror lovforslag

Vedhæftede filer: justitsministeriet.doc; Videnskabsministeriet1.doc

justitsministeriet.doc (105 KB)
Videnskabsministeriet1.doc (96 KB)

Til Justitsministeriet, Lovafdelingen

Vedhæftet fremsendes HK's høringssvar til antiterrorpakken, samt HK's høringssvar vedr. ændringer til teleloven.

Med venlig hilsen
HK/Privat
Konsulent
Leif Limkilde Bloch
Telefon: 33 30 4158
Telefax: 33 30 4649
4411b@hk.dk
www.itportalen.dk

(See attached file: justitsministeriet.doc) (See attached file: Videnskabsministeriet1.doc)

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotholmsgade 10
1216 København K.

Att.: Helle Hübert Krogsøe

Høringssvar KR/LLB 24. marts 2006

Udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-
overvågning og lov om luftfart (stærkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme
mv.) m.m. sagsnr. 2005-730-0246

Justitsministeriet har med brev af 1. marts 2006 anmodet HK (SAMDATA) om
kommentarer til ovennævnte lovforslag.

HK mener generelt at lovforslaget og en række tilhørende lovforslag om ændring af
telelovgivningens § 15 (teleudbydernes registrerings- og udleveringspligt af trafikdata til
politiet m.m.) fremsat i regi af Videnskabsministeren, som en del af regeringens
antiterrorpakke, er alt for vidtgående og tilsidesætter en nødvendig offentlig debat om
retssikkerhedsprincipper og privatlivsbeskyttelse for den enkelte borger i det danske
samfund. Lovforslagene betyder i unægtelig grad et hastigt skridt hen imod et
overvågningssamfund som mange frygter og som HK ikke ønsker sig.

Lovforslaget giver således mulighed for politiets efterretningstjeneste (PET) og politiet
kan øge overvågningen af den enkelte danskers færden, opholdssted, aktiviteter og
kontakter gennem teleovervågning i helt urimelig grad.

Især § 110a giver anledning til bemærkninger fra HK's side, da det giver lovhjemmel til
at indhente alle former for oplysninger som er personrelaterede og ikke afgrænset af
kommunikationsmidlet jf. bemærkninger til lovforslaget. Det kan bekymre HK at Politiets
efterretningstjeneste får ubegrænsede beføjelser til at videregive og indhente oplysninger

hos andre myndigheder om både ikke fortrolige men også fortrolige oplysninger om rent private forhold, omfattende såvel enkeltpersoner og grupper af personer.

Det er HK's klare opfattelse at den udvidede bestemmelse som følger af paragraf 110a tilsidesætter helt almindelige beskyttelsesregler for borgeren som følger af anden lovgivning nemlig persondataloven, forvaltningsloven og den europæiske menneskerettighedskonvention.

HK kan endvidere øjne at der kan opstå mange tvivlsituationer af ansvarsmæssig karakter omkring tavshedspligten, når dataansvarlige myndigheder står overfor et udleveringskrav om personoplysninger fra politiet og politiets efterretningstjeneste.

HK er betænkelig ved de meget omfattende ændringer til retsplejeloven kapitel 71 som vedrører indgreb i meddelelshemmeligheden. Her vil politiet få en næsten ubegrænset adgang til at foretage telefonaflytning, teleobservation, aflæsning af trafikdata (e-mail, sms-beskeder, computer IP-adresser etc.) og forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation i et geografisk område, uden at de overvågede borgere egentlig vil blive oplyst om overvågningen.

Politiet bemyndiges samtidig til at kunne iværksætte overvågning uagtet det vedrører sager, hvis strafferamme principielt intet har at gøre med terrorbekæmpelse, nationens sikkerhed og overtrædelse af straffelovens § 12 og 13.

De foreslåede regelændringer til retsplejelovens kapitel 71 ligger efter HK's opfattelse langt over målet med terrorbekæmpelsen.

I lovforslaget lægges yderligere op til en øget brug af TV-overvågning jf § 4 a og 4c både i det offentlige og private rum. HK savner en præcisering af hvor regeringen har tænkt sig at øge TV-overvågningen i det danske samfund.

HK forstår ikke at regeringen forsøger at haste en lovgivning igennem, når nu flertallet af andre EU-lande ønsker en tænkepause ved gennemførelsen af EU's direktiv om dataagrang 2002/58/EF vedtaget i februar 2006. Vigtigt for HK er det at registrering af internetfærden er undtaget EU-direktivet om logning.

Yderligere giver lovforslagene ingen bud og beregninger på hvad den meget omfattende teleovervågning vil koste det danske samfund, den enkelte forbruger og borger.

Alt i alt indebærer lovforslaget og tilhørende lovforslag under Videnskabsministerens ressortområde mere overvågning og mindre privatliv.

HK kan ikke støtte de foreslåede lovændringer i retsplejeloven og lov om forbud mod tv-overvågning, da det medfører mere overvågning, mindre privatliv og dårligere retssikkerhed for den enkelte dansker.

Med venlig hilsen

Karin Retvig, IT-ordfører i HK
HK/Danmark

Weidekampsgade 8
0900 København C
Tlf 33304343 e-mail: 44kr@hk.dk

Ministeriet for Videnskab, Teknologi
og Udvikling
Bredgade 43
1260 København K

Att.: Kontorchef Sune Rahn

Høringssvar KR/LLB 24. marts 2006

Tillægshøring vedrørende udkast til forslag til ny § 15c i lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet (Opfølgning på regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse)

Videnskabsministeren har med brev af 14. marts 2006 anmodet HK (HK/Privat) om kommentarer til ovennævnte lovforslag.

HK mener generelt at lovforslaget om ændring af telelovgivningens § 15 c (teleudbydernes registrerings- og udleveringspligt af trafikdata til politiet m.m.), som en del af regeringens antiterrorpakke, er alt for vidtgående.

HK forstår ikke at regeringen forsøger at haste en lovgivning igennem, som er en omfattende og dyr teknisk løsning (1-2 mia. kr). Flertallet af andre EU-lande ønsker en flerårig tænkepause ved gennemførelsen af EU's direktiv om datalagring 2002/58/EF vedtaget i februar 2006 som vedrører anti-terrorbekæmpelse. HK har noteret sig at registrering af internetfærden er undtaget EU-direktivet om logning og forventer også at det vil afspejle sig i en kommende dansk logningsbekendtgørelse.

HK kan ikke støtte den foreslåede lovændring af teleloven og efterlyser en debat om konsekvenserne af anti-terrorpakken får for den enkelte dansker.

Med venlig hilsen

Karin Retvig

Karin Retvig, IT-ordfører i HK
HK/Danmark

Weidekampsgade 8
0900 København C
Tlf 33304343 e-mail: 44kr@hk.dk

Bilag:/ Kopi: HKs høringssvar til ændring af retsplejeloven, lov om TV-
overvågning